

20 LAT EUROREGIONU „TATRY”
DOKONANIA I PERSPEKTYWY

20 ROKOV EUROREGIÓNU „TATRY”
ÚSPECHY A PERSPEKTÍVY

*Opracowanie tekstów na podstawie materiałów archiwalnych Związku Euroregion „Tatry”
Príprava textov na základe archívnych materiálov Zväzku Euroregión „Tatry”
Agnieszka Pyzowska*

Tłumaczenia / Preklad:

Agencja BTB Wania Manczewska-Wicik (j. słowacki / slovenčina), Matthew Dundon (j. angielski / angličtina)

Autorzy fotografii / Autorii fotografií:

Michał Adamowski, Stanisław Budzyński, Peter Cintula, Kazimierz Gajewski, Małgorzata Kossakowska, Sylwester Pytel,
Piotr Rayski-Pawlik, Bogumił Kruciel, arch. Związku Euroregion „Tatry”, arch. Zdrúženia Euroregión Tatry, arch. beneficjentów projektów

Projekt graficzny, skład, korekta, druk i oprawa / Grafický návrh, zostavenie, korektúra, tlač a viazanie:

Art-Foto-Design Studio Kazimierz Gajewski
e-mail: afdstudio@o2.pl, www.afd-studio.pl

Na okładce / Na obálke:

Okladka / Obálka s. I – Tatry od Velkej, fot. K. Gajewski

Okladka / Obálka s. III – Widok na Tatry z okolic Czarnego Dunajca / Pohľad na Tatry z okolia Čierneho Dunajca, fot. K. Gajewski

Okladka / Obálka s. IV – Trasa rowerowa na Historyczno-kulturowo-przyrodniczym szlaku wokół Tatry
/ Cyklotrasa na Historicko – kultúrno – prírodnej ceste okolo Tatier, fot. P. Rayski-Pawlik

Wydawca / Editor:

Związek Euroregion „Tatry” w Nowym Targu
ul. Sobieskiego 2, 34-400 Nowy Targ
tel. +48 18 266-99-81, e-mail: euroregion.tatry@pro.onet.pl, www.euroregion-tatry.eu

© Copyright by Związek Euroregion „Tatry” w Nowym Targu

ISBN 978-83-939249-0-5

*Wylączną odpowiedzialność za treść niniejszej publikacji ponosi Związek Euroregion „Tatry” i w żadnym razie nie może być ona utożsamiana
z oficjalnym stanowiskiem Unii Europejskiej*

*Výhradný zodpovednosť za obsah tejto publikácie nesie Zväzok Euroregión „Tatry” a v nijakom prípade nemôže byť stotožnený
s oficiálnym stanoviskom Európskej únie*

Exemplarz bezpłatny / Bezplatný exemplár

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

*Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz z budżetu państwa
w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczypospolita Polska-Republika Słowacka 2007-2013*

*Publikácia spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a štátneho rozpočtu v rámci Programu
cezhraničnej spolupráce Poľská republika-Slovenská republika 2007-2013*

20 LAT EUROREGIONU „TATRY” DOKONANIA I PERSPEKTYWY

20 ROKOV EUROREGIÓNU „TATRY” ÚSPECHY A PERSPEKTÍVY

Nowy Targ 2014

W kwietniu 2010 roku w Ośrodku Współpracy Polsko-Słowackiej w Nowym Targu spotkali się ojcowie założyciele Euroregionu „Tatry”, aby porozmawiać o początkach naszego stowarzyszenia i 15 latach jego działalności. Obszerłą relację z tego spotkania i zapis dyskusji zamieściliśmy w roczniku Pogranicze Polsko-Słowackie¹. Ani się obejrzelismy, gdy minęło kolejnych 5 lat i obchodzimy 20-lecie Euroregionu „Tatry”. Zastanówmy się, z jakim dorobkiem przychodzimy na ten jubileusz? Z jakimi oczekiwaniami wejdziemy w nowy etap działalności Euroregionu „Tatry” związany z utworzeniem Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY i nowym Programem Współpracy Transgranicznej PL-SK 2014-2020? Można na ten temat mówić dużo i w różnych aspektach, tak jak wielopłaszczyznowa jest współpraca transgraniczna realizowana przez Euroregion „Tatry”. Wiele zostało już powiedziane i napisane, chociażby w obszernych i syntetycznych publikacjach Euroregionu „Tatry”².

Minione 20 lat przyniosło na polsko-słowackim pograniczu wiele zmian, wydarzeń, inwestycji. Polska i Słowacja od 2004 roku są członkami Unii Europejskiej. Od 21 grudnia 2007 roku nie ma już szlabanów na granicach. Coraz bliższe są kontakty pomiędzy mieszkańcami, instytucjami i samorządami pogranicza. Podejmowanych jest coraz więcej wspólnych inicjatyw. Ma w tym swój duży udział Euroregion „Tatry” i jego organiczna praca związana z inicjowaniem, wspieraniem, przygotowywaniem, realizacją, koordynowaniem licznych przedsięwzięć z dziedziny ochrony środowiska, infrastruktury drogowej, dziedzictwa kulturowego, turystyki, sportu. Ten dorobek Euroregionu „Tatry” to zasługa wielu osób pracujących często społecznie, osób, które przed laty uwierzyły, że idea współpracy transgranicznej może przynieść widoczne rezultaty. Euroregion „Tatry” stał się uznaną i rozpoznawalną instytucją pogranicza polsko-słowackiego, docenianą nie tylko przez samorządowe władze lokalne i regionalne, ale również przez decydentów w Warszawie i Bratysławie. Ważne jest również, że Euroregion „Tatry” funkcjonuje w wyobrażeniach zbiorowych mieszkańców po jednej i po drugiej stronie Tatr. Dziś spoglądamy na minione 20 lat i przypominamy te najciekawsze wydarzenia, najważniejsze projekty, największe inwestycje, materialne efekty współpracy polskich i słowackich partnerów. Jak w kalejdoskopie przywołują je fotografie zamieszczone w tej publikacji. Mamy świadomość, że ten wybór nie wyczerpuje wszystkich zrealizowanych przedsięwzięć, osiągniętych rezultatów, jednak nie sposób pomieścić ich w tak niewielkiej książeczce.

Spoglądamy też dziś w przyszłość i kolejną perspektywę 2014-2020, w której biuro Związku Euroregion „Tatry” w Nowym Targu nadal zarządzać będzie realizacją polsko-słowackich mikroprojektów jako Partner Wiodący w projekcie parasolowym realizowanym wspólnie z Wyższymi Jednostkami Terytorialnymi Żyliną i Preszów. Mikroprojekty, które realnie zbliżają mieszkańców i instytucje pogranicza, uczą wspólnej realizacji projektów i ich rozliczania, są też podstawą do przygotowania dużych projektów. Dzięki zarządzaniu przez Związek Euroregion „Tatry” od 1999 roku funduszami z kolejnych programów współpracy transgranicznej nasi beneficjenci zrealizowali dotychczas 266 małych projektów i otrzymali ponad 5 milionów euro dofinansowania. W nowym Programie poprzez Euroregion „Tatry” będzie dla nich dostępnych kolejne 5 milionów euro.

Wiele czasu poświęciliśmy na budowanie i doskonalenie struktur współpracy, z uwagą i zainteresowaniem śledząc działania podejmowane w innych przygranicznych regionach, a przede wszystkim opinie i prace instytucji europejskich nad rozporządzeniem ustanawiającym innowacyjny instrument prawny – Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT), który wzmacniać ma współpracę terytorialną. Już w kwietniu 2009 roku XV Kongres Euroregionu „Tatry” w Muszynie wyraził wolę przekształcenia Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” i powołania EUWT. Na XX Kongres przychodzimy z utworzonym przez Związek Euroregion „Tatry” i Zdużenie Euroregion Tatry w sierpniu 2013 roku nowym podmiotem polsko-słowackiej współpracy – Europejskim Ugrupowaniem Współpracy Terytorialnej TATRY. Potencjał EUWT TATRY jest szansą dla Euroregionu i samorządów pogranicza na jeszcze skuteczniejszą i lepszą realizację projektów w ramach rozpoczynającego się nowego Programu Współpracy Transgranicznej PL-SK 2014-2020, jak również szansą na poszerzenie horyzontów współpracy. Aby jednak jeszcze bardziej wzmocnić działania tego podmiotu, założyciele EUWT postanowili wyposażać je w strategię na lata 2014-2020 – narzędzie do efektywnej realizacji jego celów i zadań. Została ona opracowana w ramach mikroprojektu własnego Związku Euroregion „Tatry” w partnerstwie ze Zdużeniem Euroregion Tatry, współfinansowanego z Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczypospolita Polska – Republika Słowacka 2007-2013. W tej publikacji prezentujemy Państwu najważniejsze założenia strategii EUWT TATRY, które zgodnie z naszymi oczekiwaniami powinno stać się innowacyjnym i skutecznym narzędziem realizacji polsko-słowackiej współpracy transgranicznej. W tym miejscu przekazujemy podziękowania redaktorce strategii pani Agnieszce Pyzowskiej - dyrektor EUWT oraz naszemu ekspertowi profesorowi Kazimierzowi Jóskowiakowi za konsultacje.

*Antoni Nowak
Dyrektor biura Związku Euroregion „Tatry”*

¹ *Pogranicze Polsko-Słowackie. Rocznik Euroregionu „Tatry” 2008-2009*, Nowy Targ 2010.

² *5 lat Euroregionu „Tatry” 1994-1999*, red. A. Nowak, Nowy Targ 1999; Anna Majorczyk, *Łącząc nas Tatry*, Nowy Targ 2000; roczniki Euroregionu „Tatry” pt. *Pogranicze Polsko-Słowackie* – dotychczas ukazały się: 2002 (Nowy Targ 2003), 2003-2004 (Nowy Targ 2005), 2005-2007 (Kieźmark 2008), 2008-2009 (Nowy Targ 2010), 2010-2012 (Nowy Targ 2013); *Euroregion Tatry – polsko-słowacka współpraca transgraniczna samorządów lokalnych*, Nowy Targ 2011.

V apríli roku 2010 sa v Stredisku poľsko-slovenskej spolupráce v Nowom Targu stretli otcovia zakladatelia Euroregiónu „Tatry“, aby sa porozprávali o začiatkoch nášho združenia a o 15 rokoch jeho činnosti. Obširnejšiu správu o tomto stretnutí a záznam diskusie sme zverejnili v ročenke Pohraničie poľsko-slovenské³. Ani sme sa nenazdali a uplynulo ďalších 5 rokov – oslavujeme 20. výročie Euroregiónu „Tatry“. Zamyslíme sa, s akými úspechmi prichádzame na tieto slávnosti? S akými očakávaniami vstúpime do novej etapy činnosti Euroregiónu „Tatry“ spojenej so založením Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TATRY a s novým Programom cezhraničnej spolupráce PL-SK 2014 – 2020? Na túto tému sa môže hovoriť veľa a z rôznych hľadísk, keďže cezhraničná spolupráca realizovaná Euroregiónom „Tatry“ je viacrozmerná. Veľa už bolo povedané a napísané, o.i. v obširných aj syntetických publikáciách Euroregiónu „Tatry”⁴.

Uplynulých 20 rokov prinieslo na poľsko-slovenskom pohraničí mnohé zmeny, podujatia a investície. Poľsko a Slovensko sú od roku 2004 členmi Európskej únie. Od 21. decembra 2007 už nie sú závery na hraniciach. Čoraz užšie sú kontakty medzi obyvateľmi, inštitúciami a samosprávami pohraničia. Realizuje sa čoraz viac spoločných iniciatív. Aktívne sa na tom podieľa Euroregión „Tatry“ so svojou organickou prácou spojenou s iniciovaním, podporou, prípravou, realizáciou a koordináciou mnohých podujatí v oblasti ochrany životného prostredia, cestnej infraštruktúry, kultúrneho dedičstva, cestovného ruchu a športu. Tieto úspechy Euroregiónu „Tatry“ sú zásluhou mnohých osôb, ktoré často pracovali ako dobrovoľníci a pred rokmi uverili, že myšlienka cezhraničnej spolupráce môže priniesť viditeľné výsledky. Euroregión „Tatry“ sa stal uznanou a verejne známou inštitúciou na poľsko-slovenskom pohraničí, vysoko hodnotenou nielen miestnou či regionálnou samosprávou, ale činiteľmi vo Varšave a Bratislave. Dôležité je pritom aj to, že Euroregión „Tatry“ je prítomný v povedomí obyvateľov na jednej aj na druhej strane Tatier. Dnes sa pozeráme na uplynulých 20 rokov a pripomíname si tieto najzaujímavejšie udalosti, najdôležitejšie projekty, najväčšie investície, hmatateľné výsledky spolupráce poľských a slovenských partnerov. Ako v kaleidoskope ich pripomínajú fotografie zverejnené v tejto publikácii. Uvedomujeme si, že tento výber nevyčerpáva všetky realizované podujatia či dosiahnuté výsledky, ale nie je možné ich vtiesnať do takej útlej knižočky.

Dnes sa pozeráme aj do budúcnosti a na ďalšiu perspektívu 2014 – 2020, v ktorej bude kancelária Zväzku Euroregión „Tatry“ v Nowom Targu stále riadiť realizáciu poľsko-slovenských mikroprojektov ako Vedúci partner v strešnom projekte realizovanom spoločne s Vyššími územnými celkami Žilina a Prešov. Mikroprojekty, ktoré skutočne zbližujú obyvateľov a inštitúcie pohraničia, učia spoločne realizovať a zúčtovať projekty, sú tiež východiskom pre prípravu veľkých projektov. Vďaka tomu, že Zväzok Euroregión „Tatry“ od roku 1999 implementuje prostriedky z jednotlivých programov cezhraničnej spolupráce, realizovali naši prijímatelia doteraz 266 malých projektov a získali viac ako 5 miliónov eur finančných príspevkov. V novom programe bude prostredníctvom Euroregiónu „Tatry“ pre nich dostupných ďalších 5 miliónov eur.

Veľa času sme venovali budovaniu a zdokonaľovaniu štruktúr spolupráce, pozorne a so záujmom sme sledovali aktivity realizované v iných prihraničných regiónoch, a predovšetkým sme vnímali názory a práce európskych inštitúcií pri nariadení, na základe ktorého vznikol inovačný právny nástroj – Európske zoskupenie územnej spolupráce (EZÚS), ktorého cieľom je posilnenie územnej spolupráce. Už v apríli 2009 prejavil XV. Kongres Euroregiónu „Tatry“ v Muszynie ochuť zmeniť Cezhraničný Zväzok Euroregión „Tatry“ a zriadiť EZÚS. Na XX. Kongres prichádzame s novým subjektom poľsko-slovenskej spolupráce – Európskym zoskupením územnej spolupráce TATRY, ktorý bol založený v auguste 2013 Zväzkom Euroregión „Tatry“ a Zdužením Euroregión Tatry. Potenciál EZÚS TATRY je príležitosťou pre Euroregión a pre samosprávy pohraničia k ešte účinnejšej a lepšej realizácii projektov v rámci začínajúceho sa nového Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK 2014 – 2020 a možnosťou rozšírenia horizontov spolupráce. V záujme väčšieho posilnenia aktivít tohto subjektu sa zakladatelia EZÚS rozhodli pripraviť stratégiu na roky 2014 – 2020 – nástroj efektívnej realizácie jeho cieľov a úloh. Stratégia bola vypracovaná v rámci vlastného mikroprojektu Zväzku Euroregión „Tatry“ v partnerstve so Zdužením Euroregión Tatry spolufinancovaného z Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007 – 2013. V tejto publikácii Vám prezentujeme najdôležitejšie predpoklady stratégie EZÚS TATRY, ktoré v súlade s našim očakávaním bude inovačným a účinným nástrojom na realizáciu poľsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce. Na tomto mieste ďakujeme redaktorke stratégie, pani Agnieszke Pyzowskej - riaditeľ EZÚS a nášmu expertovi, profesorovi Kazimierzovi Jóskowiakovi za konzultácie.

*Antoni Nowak
Riaditeľ kancelárie Zväzku Euroregión „Tatry”*

³ *Pohraničie poľsko-slovenské. Ročenka Euroregiónu „Tatry” 2008 – 2009*, Nowy Targ 2010.

⁴ 5 rokov Euroregiónu „Tatry” 1994 – 1999, red. A. Nowak, Nowy Targ 1999; Anna Majorczyk, *Spájajú nás Tatry*, Nowy Targ 2000; ročenky Euroregiónu „Tatry” s názvom *Pohraničie poľsko-slovenské* – doteraz boli vydané: 2002 (Nowy Targ 2003), 2003 – 2004 (Nowy Targ 2005), 2005 – 2007 (Kežmarok 2008), 2008 – 2009 (Nowy Targ 2010), 2010 – 2012 (Nowy Targ 2013); *Euroregión „Tatry” – poľsko-slovenská cezhraničná spolupráca miestnych samospráv*, Nowy Targ 2011.

1994

18 sierpnia 1994 r. w Warszawie podpisano **Porozumienie między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Słowackiej o współpracy transgranicznej**, w którym oba Rządy wyraziły uznanie dla znaczenia inicjatyw lokalnych i regionalnych samorządów w dziele „zbliżania ze sobą sąsiadujących narodów. Zadeklarowały również „wspierać (...) współpracę transgraniczną, przyczyniając się w ten sposób do postępu gospodarczego i społecznego w obu państwach”.

18. augusta 1994 vo Varšave bola podpísaná **Zmluva medzi vládou Poľskej republiky a vládou Slovenskej republiky o cezhraničnej spolupráci**, v ktorej obe vlády vyjadrili uznanie pre význam iniciatív miestnych a regionálnych samospráv v procese „zblížovania sa susediacich národov”. Zadeklarovali rovnako „podporovať ... cezhraničnú spoluprácu, pričínajúc sa týmto spôsobom o spoločenský a hospodársky rozvoj v oboch krajinách”.

26 sierpnia 1994 r. w Nowym Targu odbył się **Kongres Założycielski Euroregionu „Tatry”**, podczas którego została zawarta *Umowa pomiędzy samorządami Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Słowackiej o utworzeniu transgranicznego związku „Euroregion Tatry”*, którą podpisali przedstawiciele samorządów ze strony polskiej i słowackiej.

26. augusta 1994 sa v Nowom Targu uskutočnil **Kongres zakladateľ'ov Euroregionu „Tatry”**, počas ktorého bola uzavretá Dohoda medzi samosprávami Poľskej republiky a Slovenskej republiky o vytvorení cezhraničného združenia „Euroregion Tatry”, ktorú podpísali predstavitelia samospráv z poľskej a slovenskej strany.

Za stronę słowacką:	Za stronę polską:
Za wieś i miasto powiatu Poprad:	Miasto Nowy Targ: burmistrz Czesław Borowicz
Ing. Jan Skopko prymator miasta Kieżmark	Miasto Rabka: z-ca burmistrza Jan Pyka
František Zavatzky z-ca prymatora mesta Stará Ľubovňa	Miasto Szczawnica: burmistrz Jozef Gasek
Za wieś i miasto powiatu Stara Ľubovňa:	Gmina Biały Dunajec: wójt Andrzej Majewski
Ing. Michal Špota prymator mesta Stara Ľubovňa	Gmina Bukowina Tatrzańska: z-ca wójta Jan Kurcio
Ing. Mikuláš Myšák starosta wsi Kamienka	Gmina Czarny Dunajec: wójt Kazimierz Dziubiński
Za wieś i miasto powiatu Liptowski Mikuláš:	Gmina Czorsztyn: wójt Stanisław Wojaszek
Ing. Julian Hella prymator mesta Ražiborsk	Gmina Jablunka: wójt Jan Štopka
Ing. Jozef Medved prymator mesta Liptowski Hrádok	Gmina Krościenko: wójt Jerzy Białkowski
Za wieś i miasto powiatu Dolny Kubin:	Gmina Lipnica Wielka: wójt Franciszek Adamczyk
Ing. Jozef Mazur prymator mesta Trstená	Gmina Łapsze Niżne: wójt Włodzisław Halber
Ing. Ivan Šanko prymator mesta Twardobý	Gmina Nowy Targ: wójt Jan Smarduch
	Gmina Ochotnica Dolna: wójt Sławomir Olczowski
	Gmina Raba Wyżna: wójt Marek Wierba
	Gmina Szafary: wójt Stanisław Ślimak
	Gmina Tatrzańska: burmistrz Franciszek Buchala-Kolędzki

1995

5-11 czerwca 1995 r. w Nowym Targu, Zakopanem i Rabce odbyły się **Dni Kultury Słowackiej w Polsce**, podczas których zaprezentowały się słowackie zespoły ludowe, orkiestry dęte, chóry. Można było zapoznać się z wydawnictwami, prasą i filmami słowackimi. Zorganizowano wystawy malarstwa. W trakcie tego słowackiego tygodnia zaprezentowało się ponad 600 artystów, amatorów oraz profesjonalistów. Dużym zainteresowaniem cieszyła się degustacja regionalnej kuchni słowackiej.

5.-11. júna 1995 sa v Nowom Targu, Zakopanem a Rabke uskutočnili **Dni slovenskej kultúry v Poľsku**, počas ktorých sa predstavili slovenské folklórne súbory, dychovky, zbory. Bola možnosť sa zoznámiť so slovenskými publikáciami, tlačou a filmami. Boli predstavené výstavy maliarstva. Počas tohto slovenského týždňa sa predstavilo viac ako 600 umelcov, amatérov i profesionálov. Veľkému záujmu sa tešila ochutnávka regionálnej slovenskej kuchyne.

1996

3-9 czerwca 1996 r. na Słowacji w Namiestowie, Dolnym Kubinie, Liptowskim Mikulaszu, Spiskiej Starej Wsi, Starej Lubowli, Spijskiej Nowej Wsi, Kieżmarku odbyły się **Dni Kultury Polskiej na Słowacji**. Podczas tej imprezy zaprezentowały się polskie zespoły folklorystyczne, orkiestry dęte, otwarto interesujące wystawy twórczości artystycznej, fotografii, współczesnych artystów plastyków oraz sztuki naiwnej i art brut. W Spiskiej Nowej Wsi odbył się koncert galowy wg scenariusza Aldony Gąsienicy Szostak.

3.-9. júna 1996 sa na Slovensku v Námestove, Dolnom Kubíne, Liptovskom Mikuláši, Spišskej Starej Vsi, Starej Ľubovni, Spišskej Novej Vsi a Kežmarku uskutočnili **Dni poľskej kultúry na Slovensku**. Počas tohto podujatia sa predstavili poľské folklórne súbory, dychovky, sprístupnené boli zaujímavé výstavy umeleckej tvorivosti umeleckej fotografie a výstava Naivné umenie a art brut. V Spišskej Novej Vsi sa uskutočnil slávnostný koncert podľa scenára Aldony Gąsienice Szostak.

20-21 października 1996 r. na Zamku w Niedzicy odbyła się sesja naukowa pt. *Dzieje Spisza jako przykład przenikania się wielu kultur: słowackiej, polskiej, węgierskiej i niemieckiej*, zorganizowana przez Euroregion „Tatry” wspólnie z Podhalańskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk w Nowym Targu i Spiskim Towarzystwem Historycznym w Lewoczy.

20.-21. októbra 1996 sa na hrade v Nedeci (Niedzica) uskutočnila vedecká konferencia s názvom *Dejiny Spiša ako príklad prelínania sa mnohých kultúr: slovenskej, poľskej, maďarskej a nemeckej*, zorganizovaná Euroregionom „Tatry” spoločne s Podhalanskou spoločnosťou priateľov vied v Nowom Targu a Spišským dejepisným spolkom v Levoči.

1997

6 września 1997 r. w Leśnicy i Szczawnicy na turystycznym przejściu granicznym odbył się **I Festyn góralski Euroregion bez granic**. W latach 1997-2003 był on co roku organizowany przez Euroregion „Tatry” w dwu polskich i słowackich przygranicznych miejscowościach. Łącznie odbyło się siedem edycji festynu: w Szczawnicy i Leśnicy, w Spiskiej Starej Wsi i Niedzicy (23.08.1998 r.), dwa razy na Polanie Wojtasowej na przejściu granicznym Jurgów-Podspady (01.08.1999 r. oraz 30.07.2000 r.), na Siwej Polanie w Dolinie Chocholowskiej (12.08.2001 r.), w Krościenku nad Dunajcem i Czerwonym Klasztorze (03-04.08.2002 r.) oraz w Lipnicy Wielkiej i Namestowie (05-06.07.2003 r.). Jego realizacja służyła ożywieniu współpracy lokalnych samorządów, prezentacji kultury pogranicza polsko-słowackiego, popularyzacji idei euroregionów jako standardów współczesnej Europy, a przede wszystkim spotkaniu mieszkańców pogranicza oraz gości i turystów. Festyny gromadziły na wspólnej zabawie tysiące mieszkańców pogranicza i turystów, symbolicznie i przewrotnie zachęcając do znoszenia granic dzielących Polaków i Słowaków.

6. septembra 1997 sa v Lesnici a Szczawnicy na turistickom hraničnom priechochode konali **I. goralské slávnosti Euroregión bez hraníc**. Každoročne v období 1997 – 2003 boli tieto slávnosti organizované Euroregiónom „Tatry“ v dvoch prihraničných obciach – polskej a slovenskej. Celkom bolo sedem ročníkov týchto slávností: v Szczawnicy a Lesnici, v Spišskej Starej Vsi a Nedeci (23. 8. 1998), dvakrát na Wojtasovej Poľane a na hraničnom priechochode Jurgov – Podspády (1. 8. 1999 a 30. 7. 2000), na Siwej Poľane v Chocholovskej doline (12. 8. 2001), v Krościenku nad Dunajcem a Červenom Kláštore (3. – 4. 8. 2002) a v Lipnici Wielkiej a Námestove (5. – 6. 7. 2003). Ich realizácia slúžila oživeniu spolupráce miestnych samospráv, prezentácii kultúry polsko-slovenského pohraničia, popularizácii myšlienky euroregiónov ako štandardov súčasnej Európy, ale predovšetkým to bola príležitosť pre stretnutia obyvateľov pohraničia, hostí a turistov. Slávnosti zhromažďovali na spoločnej zábave tisíce obyvateľov pohraničia a turistov, symbolicky, ale aj prekáravo nabádali k búraníu hraníc, ktoré delia Poliakov a Slovákov.

1998

W roku 1998 dzięki pozyskaniu przez Euroregion „Tatry” środków finansowych z **Funduszu PHARE CREDO** jego działalność znacznie się ożywiła. Biuro Euroregionu w Nowym Targu pełniło rolę sekretariatu Funduszu dla pogranicza polsko-słowackiego. Został on wyposażony w sprzęt komputerowy i poligraficzny. Sekretariat Funduszu dokonał wstępnej kwalifikacji 19 projektów. Komisja Europejska zakwalifikowała do realizacji 4 projekty, w tym 3 z terenu Euroregionu „Tatry”:

- Przez komunikację rowerową do współpracy transgranicznej - rowerowa ścieżka edukacyjna Szczawnica – Leśnica. Partnerzy: miasto Szczawnica i wieś Leśnica.
- Edukacja regionalna na Podtatrzu polskim i słowackim. Partnerzy: miasto Zakopane i miasto Poprad.
- Program zrównoważonego rozwoju turystyki Górnej Orawy. Partnerzy: gmina Lipnica Wielka, miasto Namiestowo, wieś Bobrów.

V roku 1998 vďaka získaniu finančných prostriedkov z **fondy PHARE CREDO** sa činnosť Euroregiónu „Tatry” značne oživila. Kancelária Euroregiónu „Tatry” v Nowym Targu plnila rolu sekretariátu fondu pre polsko-slovenské pohraničie. Bola vybavená počítačovou a polygrafickou technikou. Sekretariát fondu vykonal vstupnú kvalifikáciu 19 projektov. Európska komisia schválila na realizáciu 4 projekty, z toho 3 z územia Euroregiónu „Tatry”:

- Prostredníctvom cyklistickej komunikácie k cezhraničnej spolupráci cyklistická vzdelávacia trasa Szczawnica Lesnica. Partneri: mesto Szczawnica a obec Lesnica,
- Regionálne vzdelávanie na poľskom a slovenskom podtatranskom území. Partneri: mesto Zakopane a mesto Poprad,
- Program rovnovážneho rozvoja turistiky Hornej Oravy. Partneri: gmina Lipnica Wielka, mesto Námestovo, obec Bobrov.

1999

21-22 maja 1999 r. w Nowym Targu odbyło się **I Polsko-Słowackie Forum Gospodarcze**. Dotychczas zorganizowano już 12 edycji tego wydarzenia: 13-15.07.2000 r. w Spiskiej Nowej Wsi, 18.05.2001 r. w Zakopanem, 17-18.10.2002 r. w Starej Leśnej, 28-29.05.2004 r. w Nowym Targu oraz 23-26.09.2004 r. w Starej Lubowli. Od 2006 roku Forum jest tradycyjnie organizowane w Spiskiej Nowej Wsi przez Zdużenie Euroregion Tatry (07-08.09.2006 r., 27-28.11.2008 r., 19-20.11.2009 r., 18.11.2010 r., 09.11.2011 r., 05.12.2012 r. i 24.11.2013 r.). Forum, nad którym patronat honorowy obejmują ambasadorowie obu krajów, od lat gromadzi przedstawiciele władz państwowych i samorządowych, instytucji około biznesowych oraz polskich i słowackich przedsiębiorców zainteresowanych rozwojem współpracy gospodarczej pomiędzy Słowacją i Polską.

21. – 22. mája 1999 sa v Nowom Targu konalo **I. Pol'sko-slovenské hospodárske fórum**. Doteraz sa konalo už 12 ročníkov tohto podujatia: 13. – 15. 7. 2000 v Spišskej Novej Vsi, 18. 5. 2001 v Zakopanem, 17. – 18. 10. 2002 v Starej Leśnej, 28. – 29. 5. 2004 v Nowom Targu a 23. – 26. 9. 2004 v Starej Ľubovni. Od roku 2006 Fórum už tradične organizuje Zdużenie Euroregión Tatry v Spišskej Novej Vsi. (7. – 8. 9. 2006, 27. – 28. 11. 2008, 19. – 20. 11. 2009, 18. 11. 2010, 9. 11. 2011, 5. 12. 2012 a 24. 11. 2013). Toto podujatie, nad ktorým čestnú záštitu preberajú veľvyslanci oboch krajín, už mnohé roky zhromažďuje zástupcov vládnych a samosprávnych orgánov, podnikateľských inštitúcií ako aj poľských a slovenských podnikateľov, ktorí majú záujem o rozvoj hospodárskej spolupráce medzi Slovenskom a Poľskom.

22 października 1999 r. w Nowym Targu z okazji jubileuszu 5-lecia Euroregionu „Tatry” odbył się Nadzwyczajny Kongres Euroregionu „Tatry”, podczas którego została uroczyście podpisana znówelizowana **Umowa pomiędzy Samorządami Rzeczypospolitej Polskiej a Republiki Słowackiej o współpracy w ramach transgranicznego związku Euroregion „Tatry” pomiędzy Związkiem Euroregion „Tatry” w Nowym Targu oraz Stowarzyszeniem Region „Tatry” w Kežmarku.**

22. októbra 1999 sa v Nowom Targu pri príležitosti päťročného jubilea Euroregiónu „Tatry” uskutočnil Mimoriadny Kongres Euroregiónu „Tatry”. Počas kongresu bola slávnostne podpísaná znówelizovaná **Zmluva medzi samosprávami Poľskej republiky a Slovenskej republiky o spolupráci v rámci cezhraničného zväzku Euroregión „Tatry” medzi Zväzkom Euroregión „Tatry” v Nowom Targu a Zdužením Región „Tatry” v Kežmarku.**

2000

28-30 maja 2000 r. w Dolnym Kubinie i Szczawnicy odbyła się **polsko-słowacka konferencja nt. współpracy transgranicznej** pod patronatem prezydentów Rzeczypospolitej Polskiej Aleksandra Kwaśniewskiego i Republiki Słowackiej Rudolfa Schustera. Konferencję pod auspicjami Rady Europy zorganizowały Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej, Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Słowackiej oraz Euroregion „Tatry”. W konferencji uczestniczyli przedstawiciele Rady Europy, Władzy Wdrażającej Program Współpracy Przygranicznej PHARE, władz wojewódzkich, powiatowych i euroregionów. Uczestnicy konferencji przyjęli Deklarację o Współpracy Polsko-Słowackiej.

28.-30. mája 2000 sa v Dolnom Kubíne a Szczawnici uskutočnila **Pol'sko-slovenská konferencia o cezhraničnej spolupráci** pod patronátom prezidentov Poľskej republiky a Slovenskej republiky Alexandra Kwaśniewského a Rudolfa Schustera. Konferenciu pod záštitou Rady Európy zorganizovali Ministerstvo vnútra a administratívy Poľskej republiky, Ministerstvo zahraničných vecí Poľskej republiky, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a Euroregión „Tatry”. Na konferencii sa zúčastnili predstavitelia Rady Európy, Úradu implementujúceho program prihraničnej spolupráce PHARE, zástupcovia vedení z vojvodstiev, okresov a euroregiónov. Účastníci konferencie prijali Deklaráciu o poľsko-slovenskej spolupráci.

2001

27 września 2001 r. w Wyżnych Rużbachach odbyło się **II Forum Miast Euroregionu „Tatry”**, podczas którego miasta – członkowie Euroregionu „Tatry”, prezentowały swoje osiągnięcia oraz perspektywy rozwoju. I Forum Miast zostało zorganizowane w dniach 6-7 września 1999 r. w Muszynie. Do pomysłu organizacji spotkań przedstawiciele samorządów miejskich Euroregionu „Tatry” powrócono w 2013 roku, kiedy w Zakopanem w dniach 5-6 grudnia odbyło się kolejne Forum Miast Euroregionu „Tatry”. Uczestnicy Forum mieli możliwość wymiany doświadczeń, prezentacji dobrych praktyk i innowacyjnych rozwiązań w zakresie działań proekologicznych i zarządzania przestrzenią publiczną, których dotyczyła tematyka Forum. Przedstawiciele polskich i słowackich miast Euroregionu „Tatry” przyjęli deklarację o powołaniu Forum Miast Euroregionu „Tatry”, postulując kontynuowanie tego rodzaju spotkań przedstawiciele samorządów miejskich pogranicza polsko-słowackiego oraz podjęcie działań, które pozwolą na zinstytucjonalizowanie tej współpracy i oprowadzą do powołania sieci miast Euroregionu „Tatry”.

27. septembra 2001 sa vo Vyšných Ružbachoch konalo **II. Fórum miest Euroregiónu „Tatry”**, počas ktorého mestá – členovia Euroregiónu „Tatry” – prezentovali svoje úspechy a perspektívy rozvoja. I. Fórum miest sa konalo 6. – 7. septembra 1999 v Muszyne. K myšlienke organizácie stretnutí zástupcov mestských samospráv Euroregiónu „Tatry” sme sa vrátili v roku 2013, kedy sa v Zakopanem v období 5. – 6. decembra konalo ďalšie Fórum miest Euroregiónu „Tatry”. Účastníci Fóra mali príležitosť výmeny skúseností, prezentácie správnej praxe a inováčných riešení v oblasti environmentálnych aktivít a riadenia verejného priestranstva – Fórum sa zameriavalo práve na túto tematiku. Zástupcovia poľských a slovenských miest Euroregiónu „Tatry” prijali vyhlásenie o zriadení Fóra miest Euroregiónu „Tatry”, pričom odporučili pokračovanie v aktivitách tohto druhu za účasti zástupcov mestských samospráv poľsko-slovenského pohraničia a prijatie opatrení, ktoré umožnia zriadiť inštitucionálne štruktúry tejto spolupráce a v dôsledku toho vytvoriť sieť miest Euroregiónu „Tatry”.

2002

25 stycznia 2002 r. na posiedzeniu Rady w Kieżmarku został przedstawiony i uruchomiony projekt Regionu „Tatry” pt. **Tęcza Euroregionu „Tatry”**, w ramach którego zaplanowano realizację pięciu projektów dotyczących: wydania publikacji *Region Tatry – Czego o nas nie wiecie*, zorganizowania Forum Gospodarczego, konferencji *Euroregion „Tatry” – część Zielonych Karpat* oraz festynu *Euroregion bez granic*. Dofinansowana została także realizacja Ośrodka Słowacko-Polskiej Współpracy „Dom Euroregionu Tatry” w Kieżmarku. Region „Tatry” pozyskał także środki na organizacyjno-materiałowe zabezpieczenie realizacji projektu.

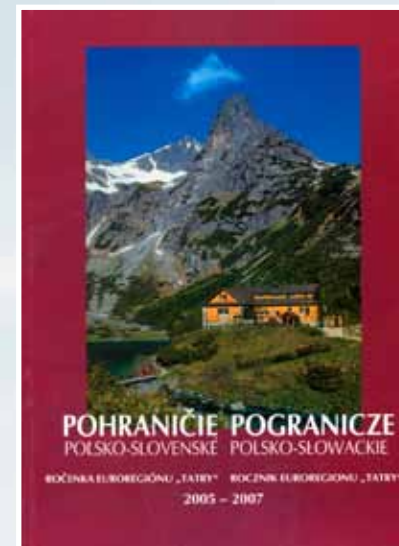
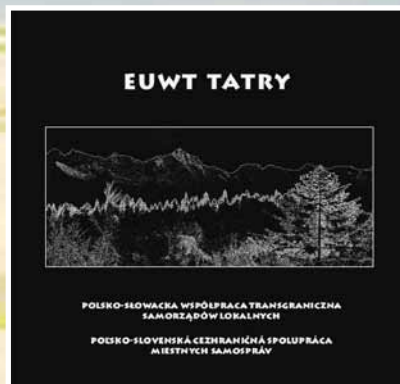
25. januára 2002 bol na zasadnutí rady v Kežmarku predstavený a začatý projekt Regiónu „Tatry” s názvom **Dúha Euroregiónu „Tatry”**, v rámci ktorého bola naplánovaná realizácia piatich projektov týkajúcich sa vydania publikácie Región Tatry - čo o nás nevieťe, zorganizovania hospodárskeho fóra, konferencie Euroregión „Tatry” súčasť Zelených Karpát, ako aj festivalu Euroregión bez hraníc. Spolufinancovaná bola taktiež realizácia Strediska slovensko-poľskej spolupráce „Dom Euroregiónu Tatry” v Kežmarku. Región „Tatry” získal taktiež prostriedky na organizačno-materiálne zabezpečenie realizácie projektu.

2003

Nie do przecenienia jest działalność wydawnicza Euroregionu „Tatry”, który publikuje **liczne wydawnictwa w języku polskim i słowackim**. W 2003 roku ukazał się pierwszy numer rocznika Euroregionu „Tatry” pt. *Pogranicze Polsko-Słowackie*. Do tej pory ukazało się sześć edycji rocznika - 2002 (Nowy Targ 2003), 2003-2004 (Nowy Targ 2005), 2005-2007 (Kieżmark 2008), 2008-2009 (Nowy Targ 2010), 2010-2012 (Nowy Targ 2013) oraz numer specjalny 2007 w całości poświęcony projektowi pt. *Spotkanie siedmiu kultur pogranicza polsko-słowackiego*. Ponadto przygotowano cztery wydania mapy Euroregionu „Tatry” (Nowy Targ 1999, 2001, 2004, 2009) oraz film pt. *Łączą nas Tatry* (Nowy Targ 2009) w polskiej i słowackiej wersji językowej. Interesujące są również publikacje dotyczące działalności Euroregionu „Tatry” po polskiej i słowackiej stronie, takie jak *5 lat Euroregionu „Tatry” 1994-1999* (red. Antoni Nowak, Nowy Targ 1999), Anna Majorczyk, *Łączą nas Tatry* (Nowy Targ 2000), *Euroregion Tatry - polsko-słowacka współpraca transgraniczna samorządów lokalnych cz. 1* (Nowy Targ 2011), *EUWT TATRY - polsko-słowacka współpraca transgraniczna samorządów lokalnych cz. 2* (Nowy Targ 2013), *Atrakcje turystyczne w Euroregionie „Tatry”: Podhale, Spisz, Orawa, Ziemia Sądecka* (Nowy Targ 2013), *100 skarbów Stowarzyszenia Region „Tatry”* (Kieżmark 2013), *Słowacja - twój partner w interesach. Poradnik dla przedsiębiorcy* (Nowy Targ 2013).

Nesmieme zabúdať ani na vydavateľskú činnosť Euroregiónu „Tatry”, ktorý zverejňuje **mnohé práce v poľštine a slovenčine**. V roku 2003 uzešlo svetlo sveta prvé číslo ročenky Euroregiónu „Tatry” s názvom *Pohraničie poľsko-slovenské*. Doteraz sa vydalo šesť ročníkov tejto publikácie – 2002 (Nový Targ 2003), 2003 – 2004 (Nový Targ 2005), 2005 – 2007 (Kežmarok 2008), 2008 – 2009 (Nový Targ 2010), 2010 – 2012 (Nový Targ 2013) a špeciálne číslo 2007 celé venované projektu s názvom *Stretnutie siedmich kultúr poľsko-slovenského pohraničia*. Okrem toho boli pripravené štyri vydania mapy Euroregiónu „Tatry” (Nový Targ 1999, 2001, 2004, 2009) a film s názvom *Spájajú nás Tatry* (Nový Targ 2009) v poľskej a slovenskej jazykovej verzii. Zaujímavé sú aj publikácie týkajúce sa činnosti Euroregiónu „Tatry” na poľskej a slovenskej strane, ako napr. *5 rokov Euroregiónu „Tatry” 1994 – 1999* (red. Antoni Nowak, Nowy Targ 1999), Anna Majorczyk, *Spájajú nás Tatry* (Nowy Targ 2000), *Euroregión Tatry – poľsko-slovenská cezhraničná spolupráca miestnych samospráv, časť 1*. (Novy Targ 2011), *EZUS TATRY - poľsko-slovenská cezhraničná spolupráca miestnych samospráv, časť 2*. (Novy Targ 2013), *Turistické atrakcie v Euroregióne „Tatry”: Podhale, Spiš, Orava, Sandecko* (Novy Targ 2013), *100 pokladov Združenia Región „Tatry”* (Kežmarok 2013), *Slovensko – Váš partner v podnikaní. Príručka pre podnikateľov* (Novy Targ 2013).

2004

19 listopada 2004 r. w Ośrodku Współpracy Polsko-Słowackiej w Nowym Targu w ramach oficjalnej wizyty w Polsce gościł **Prezydent Republiki Słowackiej Ivan Gašparovič**. Towarzyszyli mu Minister Spraw Zagranicznych Eduard Kukan oraz Minister Edukacji Martin Fronc. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowała Minister Barbara Labuda. W spotkaniu uczestniczyli Ambasador Republiki Słowackiej w Polsce Magda Vašaryova, Ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w Bratysławie Zenon Kosiniak-Kamysz, Wojewoda Małopolski Jerzy Adamik oraz Konsul Generalny Republiki Słowackiej w Krakowie Janka Burianova. W spotkaniu uczestniczyli również przedstawiciele samorządów gmin, miast i powiatów wchodzących w skład Euroregionu „Tatry”. Przewodniczący Rady Wendelin Haber wręczył Prezydentowi Ivanowi Gašparovičowi pamiątkową statuetkę Euroregionu „Tatry”. Natomiast Minister Edward Kukan odznaczył Srebrnym Medalem Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Słowackiej za zasługi w rozwijaniu współpracy transgranicznej Przewodniczącego Rady Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” Wendelina Habera.

19. novembra 2004 v Stredisku pol'sko-slovenskej spolupráce v Nowom Targu v rámci oficiálnej návštevy v Poľsku navštívil **prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič**. Sprevádzal ho minister zahraničných vecí Eduard Kukan a minister školstva Martin Fronc. Prezidenta Poľskej republiky reprezentovala ministerka Barbara Labudová. Na stretnutí sa zúčastnili: veľvyslankyňa Slovenskej republiky v Poľsku Magdaléna Vášáryová, veľvyslanec Poľskej republiky v Bratislave Zenon Kosiniak-Kamysz, maľopolský vojvoda Jerzy Adamik a generálna konzulka Slovenskej republiky v Krakove Janka Burianová. Na stretnutí sa zúčastnili taktiež predstavitelia samospráv obcí, miest a okresov, ktoré sú súčasťou Euroregionu „Tatry”. Predseda rady Wendelin Haber odovzdal prezidentovi Ivanovi Gašparovičovi pamätnú sošku Euroregionu „Tatry”. Na druhej strane Eduard Kukan vyznamenal Striebornou medailou Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky za zásluhy v rozvoji cezhraničnej spolupráce predsedu rady cezhraničného Združenia Euroregion „Tatry” Wendelina Habera.

2005

4-5 maja 2005 r. w Dolnym Kubinie odbyło się **Słowackie-Polskie Forum Młodzieży Razem w Europie**. Uczestniczyli w nim uczniowie ze szkół średnich z obszaru Euroregionu „Tatry”. Powołano na nim Radę Młodzieży Euroregionu „Tatry” oraz podpisano deklarację popierającą utworzenie polsko-słowackiego stowarzyszenia młodzieży.

4.-5. mája 2005 sa v Dolnom Kubíne uskutočnilo **Slovensko-pol'ské fórum mládeže „Spolu v Európe“**. Zúčastnili sa ho študenti stredných škôl z územia Euroregionu „Tatry”. Zvolená bola na ňom rada mládeže Euroregionu „Tatry” a podpísaná deklarácia podporujúca vytvorenie pol'sko-slovenského združenia mládeže.

2006

W **2006 roku** rozpoczęła się realizacja projektu pt. **Spotkanie siedmiu kultur pogranicza polsko-słowackiego „Od Ladislava Mednyánszkeho do Jana Kantego Pawлуśkiewicza”**. Do tej pory odbyły się II edycje tego dużego przedsięwzięcia: w latach 2006-2007 w ramach Programu INTERREG IIIA Polska-Republika Słowacka 2004-2006, natomiast w latach 2009-2011 dofinansowane z Programu Współpracy Transgranicznej PL-SK 2007-2013. W realizację tego projektu Euroregion „Tatry” zaangażował licznych polskich i słowackich partnerów – instytucje kultury, sztuki, oświaty, środowiska twórcze, samorządy. Projekt obejmuje różnorodne przedsięwzięcia artystyczne, naukowe, popularyzatorskie i inwestycyjne, mające na celu upowszechnianie dziedzictwa kulturowego pogranicza polsko-słowackiego, ukształtowanego przez wzajemne przenikanie się współistniejących tu od wieków kultur: polskiej, słowackiej, żydowskiej, węgierskiej, niemieckiej, romskiej i łemkowskiej. Wydano kilkanaście publikacji, albumów, katalogów, tomów pokonferencyjnych. W ramach cyklu wystaw **Artyści pogranicza** zaprezentowano twórczość Nikifora Krynickiego, Edwarda Sutora, Karola Kostura, Antoniego Krzysztyniaka, Juliusa Považana, Jana Kantego Pawлуśkiewicza, Ladislava Mednyánszkeho. Po raz pierwszy na jednej wystawie udało się zebrać cenne litografie, ryciny, mapy i książki, przedstawiające najstarsze wizerunki Tatr z południowej i północnej strony. Odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa poświęcona zagadnieniom siedmiu kultur pogranicza. Na dziedzińcach zamków w Niedzicy oraz w Kieżmarku odbyły się koncerty twórczości kompozytorskiej Jana Kantego Pawлуśkiewicza. Dziedzictwo siedmiu kultur pogranicza prezentowano również podczas festiwalu na nowotarskim rynku na dziedzińcu zamku w Kieżmarku. Bardzo dużym zainteresowaniem cieszyły się konkursy plastyczne i warsztaty muzyczne organizowane w ramach projektu. Zainicjowano Biennale Sztuki Naiwnej i Art Brut Pogranicza im. Edwarda Sutora. Dzięki dofinansowaniu uzyskanemu w ramach projektu odnowiono historyczny dziedziniec zamku w Kieżmarku.

V **roku 2006** sa začala realizácia projektu s názvom **Stretnutie siedmich kultúr pol'sko-slovenského pohraničia „Od Ladislava Mednyánszkeho po Jana Kantého Pawлуśkiewicza”**. Doteraz sa konali dve edície tohto veľkého podujatia: v rokoch 2006 – 2007 v rámci Programu INTERREG IIIA Poľsko – Slovenská republika 2004 – 2006, a v rokoch 2009 – 2011 projekt získal podporu z Programu cezhraničnej spolupráce PL – SK 2007 – 2013. Do realizácie tohto projektu zapojil Euroregion „Tatry” mnohých poľských aj slovenských partnerov – inštitúcie z oblasti kultúry, umenia, vzdelávania, tvorcov a samosprávy. Projekt zahŕňa rôznorodé umelecké, vedecké, popula-rizačné a investičné aktivity, ktorých cieľom je podpora kultúrneho dedičstva poľ'sko-slovenského pohraničia, vytvoreného vďaka prelínaniu sa existujúcich tu od stáročí kultúr: poľskej, slovenskej, židovskej, maďarskej, nemeckej, rómskej a rusínskej. Bolo vydaných skoro dvadsať publikácií, albumov, katalógov, konferenčných zborníkov. V rámci cyklu výstav **Umelci pohraničia** bola prezentovaná tvorba Nikifora Krynického, Edwarda Sutora, Karola Kostura, Antoniho Krzysztyniaka, Júliusa Považana, Jana Kantého Pawлуśkiewicza, Ladislava Mednyánszkeho. Prvýkrát sa na jednej výstave podarilo zhromaždiť vzácne litografie, rytiny, mapy a knihy, ktoré prezentovali najstaršie vyobrazenia Tatier z južnej aj severnej strany. Konala sa medzinárodná vedecká konferencia venovaná problematike siedmich kultúr pohraničia. Na nádviach hradov v Nedeci a v Kežmarku sa konali koncerty skladateľskej tvorby Jana Kantého Pawлуśkiewicza. Dedičstvo siedmich kultúr pohraničia bolo takisto prezentované na festivale na námestí v Nowom Targu a na nádviach hradu v Kežmarku. Veľmi veľkému záujmu sa tešili výtvarné súťaže a hudobné tvorivé dielne organizované v rámci projektu. Bolo iniciované Bienále insitného umenia a art brut pohraničia Edwarda Sutora. Vďaka finančnému príspevku získanému v rámci projektu bolo obnovené historické nádvorie hradu v Kežmarku.

2007

3 grudnia 2007 r. w Domu Spotkań Słowacko-Polskich w Keżmarku gościli: Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Kaczyński oraz Prezydent Republiki Słowackiej Ivan Gašparovič. W spotkaniu uczestniczyły także małżonki obu prezydentów, Ambasador Republiki Słowackiej w Polsce František Ružička, Chargé d'affaires a.i. radcy ministra dr Bogdan Wrzochalski, Konsul Honorowy RP na Słowacki Tadeusz Frąckowiak oraz członkowie Rady Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry”. Prezydenci w swoich wystąpieniach poruszyli temat znaczenia euroregionów w szerszym europejskim kontekście. Podczas konferencji prasowej Prezydenci Lech Kaczyński oraz Ivan Gašparovič wyrazili uznanie dla działalności Euroregionu „Tatry”. Zapewnili, że nadal będą wspierać i rozwijać współpracę pomiędzy Polską a Słowacją.

3. decembra 2007 navštívili Dom slovensko-poľského strečovania Euroregionu „Tatry” v Kežmarku: prezident Poľskej republiky Lech Kaczyński a prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič. Na stretnutí sa zúčastnili taktiež manželky oboch prezidentov, veľvyslanec Slovenskej republiky v Poľsku František Ružička, chargé d'affaires dr. Bogdan Wrzochalski, honorárny konzul PR na Slovensku Tadeusz Frąckowiak a členovia rady cezhraničného Zväzku Euroregión „Tatry”. Prezident Poľskej republiky Lech Kaczyński a prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič sa vo svojich vystúpeniach dotkli témy významu euroregiónov v širšom európskom kontexte. Počas tlačovej konferencie prezidenti vyjadrili uznanie činnosti Euroregionu „Tatry”. Ubezpečili, že naďalej budú podporovať a rozvíjať spoluprácu medzi Poľskom a Slovenskom.

W nocy z 20 na 21 grudnia 2007 r. Polska i Słowacja weszły do strefy Schengen. Ten historyczny moment polscy i słowaccy górale powitali w oryginalny sposób. Na przejściach granicznych Łysa Polana - Jaworzyna, Chyżne - Trstena, Chochółów - Sucha Hora, Niedzica - Łysa nad Dunajcem, Piwniczna - Mniszek nad Popradem, w obecności władz lokalnych i regionalnych, tysiące mieszkańców i turystów przecięto szlabany graniczne. Zapłonęły symboliczne watry, a na niebie rozbłysły fajerwerki. Natomiast 21 grudnia rano w Sromowcach Niżnych i Czerwonym Klasztorze odbyło się posiedzenie Rady Transgranicznego Związku Euroregion Tatry, na którym przyjęto *Deklarację z okazji wejścia Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Słowackiej do strefy Schengen*.

V noci z 20. na 21. decembra 2007 Poľsko a Slovensko vstúpili do Schengenského priestoru. Tento historický moment poľskí a slovenskí górali privítali originálnym spôsobom. Na hraničných priechodoch Łysa Polana - Javorina, Chyżné - Trstená, Chochółów - Suchá Hora, Niedzica - Łysá nad Dunajcom, Piwniczna - Mníšek nad Popradom v prítomnosti predstaviteľov miestnej a regionálnej štátnej správy a samosprávy i tisícov obyvateľov a turistov boli prerezané hraničné závery. Zapálené boli symbolické watry a na nebi sa rozžiarili ohňostroje. 21. decembra ráno sa v Sromowcach Niżnych a Červenom Kláštore uskutočnilo zasadnutie rady cezhraničného Zväzku Euroregión „Tatry”, na ktorom bola prijatá *Deklarácia pri príležitosti vstupu Poľskej a Slovenskej republiky do Schengenského priestoru*.

2008

16 czerwca 2008 r. w Ośrodku Współpracy Polsko-Słowackiej w Nowym Targu odbyła się konferencja zatytułowana **Rezultaty realizacji Programu INTERREG IIIA Polska – Republika Słowacka 2004-2006** w Euroregionie „Tatry”, zorganizowana przez Związek Euroregion „Tatry”. Euroregion „Tatry” jako pierwszy na polsko-słowackiej granicy w dniu 28 marca 2008 roku zakończył realizację mikroprojektów w ramach Programu INTERREG IIIA Polska-Republika Słowacka 2004-2006. Zrealizowanych zostało 47 mikroprojektów, których łączna kwota dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wyniosła 1.378.845,55 PLN, co stanowi prawie 97% wykorzystania przyznanych środków. Konferencja poświęcona była podsumowaniu i promocji efektów Programu INTERREG IIIA PL-SK oraz przedstawieniu możliwości absorpcji środków przez beneficjentów pogranicza polsko-słowackiego w ramach Europejskiej Współpracy Transgranicznej 2007-2013.

16. júna 2008 sa v Stredisku polsko-slovenskej spolupráce v Novom Targu uskutočnila konferencia pod názvom **Výsledky realizácie programu Interreg III A Poľsko - Slovenská republika 2004 - 2006** v Euroregióne „Tatry“, zorganizovaná Združením Euroregión „Tatry“. Euroregión „Tatry“ ako prvý na polsko-slovenskej hranici dňa 28. marca 2008 ukončil realizáciu mikroprojektov v rámci programu Interreg III A Poľsko - Slovenská republika 2004 - 2006. Zrealizovaných bolo 47 mikroprojektov, ktorých celková kvóta spolufinancovania z Európskeho fondu regionálneho rozvoja dosiahla hodnotu 1.378.845,55 poľských zlotých, čo tvorí takmer 97 % využitia schválených prostriedkov. Konferencia sa venovala zhodnoteniu a prezentácii výsledkov programu Interreg III A PL-SK a predstaveniu možností absorpcie prostriedkov beneficentmi polsko-slovenského pohraničia v rámci Európskej cezhraničnej spolupráce 2007 - 2013.

2009

17 kwietnia 2009 r. w Muszynie XV Kongres Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” przyjął **Deklarację dotyczącą utworzenia Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej**.

17. apríla 2009 v Muszynie XV. kongres Cezhraničného zväzku Euroregión „Tatry” prijal **Vyhlásenie vo veci založenia Európskeho zoskupenia územnej spolupráce**.

16 grudnia 2009 r. w Zakopanem i **22 grudnia 2009 r.** w siedzibie Samorządowego Kraju Preszowskiego Stowarzyszenie Region „Tatry” zorganizowało **wystawę przedstawiającą najważniejsze wydarzenia w piętnastoletniej działalności Euroregionu „Tatry”**. W otwarciu wystawy uczestniczył Konsul Generalny Republiki Słowackiej w Polsce Marek Lisánský oraz burmistrzowie, starostowie i przedstawiciele członkowskich miast i gmin Euroregionu. Wystawa była częścią projektu pt. Euroregion „Tatry” otwiera drzwi przed turystami w Liptowie, Orawie i na Spiszu, finansowanego ze środków Ministerstwa Budownictwa i Rozwoju Regionalnego Republiki Słowackiej.

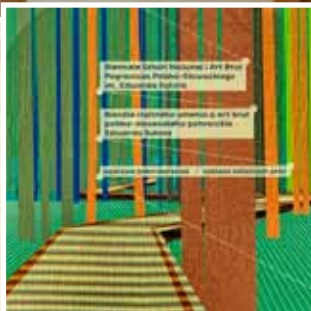
16. decembra 2009 v Zakopanem a **22. decembra 2009** v sídle Prešovského samosprávneho kraja prezentovalo Združenie Región „Tatry” **výstavu pod názvom Významné medzníky 15-ročnej existencie Euroregiónu „Tatry“**. Do Zakopaného prišiel činnosť Euroregiónu „Tatry” podporiť generálny konzul Slovenskej republiky v Krakove Marek Lisánsky. Vernisáže sa zúčastnili primátori, starostovia a zástupcovia členských miest a obcí Euroregiónu „Tatry”. Výstava sa konala v rámci projektu Euroregión „Tatry” otvára dvere turistom v Liptove, Orave a na Spiši a bola financovaná z prostriedkov štátneho rozpočtu, prostredníctvom finančného príspevku Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR.

2010

W 2010 roku Euroregion „Tatry” rozpoczął realizację **Biennale Sztuki Naiwnej i Art Brut Pogranicza Polsko-Słowackiego im. Edwarda Sutora**. Odbývające się co dwa lata wydarzenie adresowane jest do nieprofesjonalnych twórców oraz instytucji kultury i sztuki z całego obszaru pogranicza polsko-słowackiego. Ma na celu prezentację amatorskiej twórczości z kręgu malarstwa i rzeźby naiwnej i art brut oraz odkrywanie nowych i oryginalnych twórców z pogranicza polsko-słowackiego. W ramach Biennale organizowany jest konkurs dla artystów amatorów, wystawa pokonkursowa, wystawa laureatów, wydawane są polsko-słowackie katalogi wystaw. W dwóch dotychczasowych edycjach Biennale (2010-2011 oraz 2012-2013) wzięło udział kilkudziesięciu polskich i słowackich nieprofesjonalnych twórców.

V roku 2010 začal Euroregión „Tatry“ s realizáciou **Bienále insitného umenia a art brut poľsko-slovenského pohraničia Edwarda Sutora**. Podujatie organizované každé dva roky je adresované neprofesionálnym tvorcom a inštitúciám kultúry a umenia z celého poľsko-slovenského pohraničia. Jeho cieľom je prezentácia amatérskej maliarskej a sochárskej insitnej tvorby a art brut, ako aj vyhládavanie nových a originálnych tvorcov z poľsko-slovenského pohraničia. V rámci Bienále sa usporadúva súťaž pre umelcov amatérov, posúťažná výstava, výstava laureátov, vydávajú sa poľsko-slovenské katalógy výstav. Na dvoch doterajších edíciách Bienále (2010 – 2011 a 2012 – 2013) sa zúčastnilo skoro dvadsať poľských a slovenských neprofesionálnych tvorcov.

2011

14-15 września 2011 r. Związek Euroregion „Tatry” zorganizował międzynarodową konferencję **Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej** pod Patronatem Polskiej Prezydencji w Radzie Unii Europejskiej. W konferencji wzięli udział eksperci z Komitetu Regionów, Stowarzyszenia Europejskich Regionów Granicznych, utworzonych już Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej, przedstawiciele polskich i słowackich władz państwowych, regionalnych i lokalnych oraz euroregionów. Miała ona charakter konsultacyjny i stała się forum wymiany poglądów na temat dotychczasowych rezultatów działalności Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej, napotykanym problemów, a także perspektyw rozwoju EUWT jako skutecznego europejskiego instrumentu prawnego, pozwalającego władzom terytorialnym na realizowanie współpracy transgranicznej, międzyregionalnej i transnarodowej na nowych zasadach. Wydarzeniem artystycznym, które towarzyszyło konferencji, było **widowisko muzyczne pt. Łączą nas Tatry** w reżyserii Jerzego Zonia zrealizowane przez Eksperymentalny Teatr KTO z Krakowa, które odbyło się na nowotarskim rynku, wieczorem 14 września.

14. - 15. septembra 2011 organizoval Euroregión „Tatry“ **medzinárodnú konferenciu Od Euroregiónu „Tatry“ k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce**. Nad konferenciou záštitu prevzalo Poľské predsedníctvo v Rade Európskej únie. Na konferencii sa zúčastnili experti z Výboru regiónov, Združenia európskych hraničných regiónov, už založených Európskych zoskupení územnej spolupráce, zástupcovia poľských a slovenských štátnych, regionálnych a miestnych orgánov a euroregiónov. Konferencia mala konzultačný charakter a stala sa platformou výmeny názorov na doterajšie výsledky činnosti Európskych zoskupení územnej spolupráce, na prípadné problémy a na perspektívy rozvoja EZÚS ako účinného európskeho právneho nástroja, ktorý umožňuje územným orgánom realizovať cezhraničnú, medziregionálnu a medzinárodnú spoluprácu na nových zásadách. Umeleckým podujatím, ktoré sprevádzalo konferenciu, bolo **hudobné predstavenie s názvom Spájajú nás Tatry** divadla Eksperymentálny Teatr KTO z Krakova v réžii Jerzyho Zonia, ktoré bolo prezentované večer 14. septembra na námestí v Nowom Targu.

2012

We **wrześniu 2012 roku** Związek Euroregion „Tatry” w Nowym Targu i Zdużenie Euroregion „Tatry” w Kieżmarku ogłosili **Konkurs o Nagrodę im. Petera Buriana** dla najlepiej współpracujących samorządów - członków Euroregionu „Tatry” oraz instytucji działających na obszarze Euroregionu „Tatry”, których działalność i osiągnięte rezultaty mogą stanowić wzór do naśladowania dla innych oraz które w wybitny sposób przyczyniły się do rozwoju polsko-słowackiej współpracy transgranicznej. Patronem Konkursu jest zmarły w 2012 roku Peter Burian, współzałożyciel Euroregionu „Tatry”, długoletni przewodniczący słowackiej części Euroregionu, pomysłodawca i realizator wielu transgranicznych przedsięwzięć i wydarzeń, od początku zaangażowany w kształtowanie i rozwój współpracy w ramach Euroregionu „Tatry”. Laureatami pierwszej edycji Konkursu zostali: w kategorii samorządy - miasta Limanowa i Dolny Kubin, natomiast w kategorii instytucje - Miejski Ośrodek Kultury w Nowym Targu i Podtatranské osvetové stredisko w Popradzie. Nagrody wręczono podczas XIX Kongresu Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” w Bukowinie Tatrzańskiej w dniu 26 czerwca 2013 r.

V **septembri 2012** vyhlásili Zväzok Euroregión „Tatry“ v Novom Targu a Združenie Euroregión „Tatry“ v Kežmarku **Súťaž o cenu Petra Buriana** pre najlepšie spolupracujúce samosprávy – členov Euroregiónu „Tatry“ a inštitúcie pôsobiace na území Euroregiónu „Tatry“, ktorých činnosť a dosiahnuté výsledky môžu byť vzorom pre iných a ktoré významným spôsobom prispeli k rozvoju poľsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce. Patrónom súťaže je Peter Burian, zosnulý v roku 2012, spoluzakladateľ Euroregiónu „Tatry“, dlhoročný predseda júci slovenskej časti Euroregiónu, iniciátor a realizátor mnohých cezhraničných podujatí a udalostí, od začiatku zapojený do budovania a rozvoja spolupráce v rámci Euroregiónu „Tatry“. Laureátmi prvého ročníka súťaže boli: v kategórii samosprávy – mestá Limanowa a Dolný Kubín, v kategórii inštitúcie – Mestské kultúrne stredisko v Novom Targu a Podtatranské osvetové stredisko v Poprade. Ceny boli odovzdané počas XIX. Kongresu Cezhraničného Zväzku Euroregión „Tatry“ v Bukovine Tatrzańskiej 26. júna 2013.

2013

14 sierpnia 2013 r. w Ośrodku Współpracy Polsko-Słowackiej w Nowym Targu uroczystie **podpisano Konwencję o utworzeniu Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY**. Konwencję w imieniu Związku Euroregion „Tatry” podpisał Przewodniczący Rady Bogusław Waksmundzki, natomiast w imieniu Združenia Euroregión Tatry Przewodniczący Rady Jozef Dubjak. Z kolei w Domu Spotkań Słowacko-Polskich w Kieżmarku Przewodniczący Rad podpisali Statut Ugrupowania. Następnie podczas pierwszego posiedzenia Zgromadzenia EUWT TATRY wybrano Przewodniczącą Zgromadzenia Štefana Bieľaka, dyrektora Ugrupowania Agnieszkę Pyzowską oraz członków Rady Nadzorczej. W dniu **20 września 2013 r.** EUWT TATRY zostało wpisane do rejestru ugrupowań, prowadzonego przez polskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych i uzyskało osobowość prawną.

14. augusta 2013 bol v Stredisku poľsko-slovenskej spolupráce v Novom Targu slávnostne **podpísaný Dohovor o založení Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TATRY** s ručením obmedzeným. Dohovor v mene Združenia Euroregión Tatry podpísal predseda Rady Jozef Ďubjak a v mene Zväzku Euroregión „Tatry“ predseda Rady Bogusław Waksmundzki. Po slávnostnom podpísaní Dohovoru v Novom Targu predsedovia Rád v Kežmarku podpísali Stanovy EZÚS TATRY s r.o., v ktorých sú zakotvené zásady spolupráce medzi zakladajúcimi členmi Zoskupenia. Následne bol počas prvého zasadnutia Zhromaždenia EZÚS TATRY vybraný predseda Zhromaždenia Štefan Bieľak, riaditeľ Zoskupenia Agnieszka Pyzowska a členovia Dozornej rady. **20. septembra 2013** EZÚS TATRY získal právnu subjektivitu zapísaním do registra vedeného ministrom zahraničných vecí Poľskej republiky.

Wiele dużych i **ważnych transgranicznych inwestycji na obszarze Euroregionu „Tatry”** zostało zrealizowanych dzięki wsparciu z funduszy Unii Europejskiej w ramach programów współpracy transgranicznej. Kilkadziesiąt milionów euro, które uzyskały polskie i słowackie samorządy pozwoliło na **zmodernizowanie połączeń drogowych** na pograniczu, m.in. Zakopane-Chocholów-granica państwa, Moszczenica-Konieczna, Niedzica-granica państwa, Leluchów-Dubne-Wojkowa, Osturnia-granica państwa-Niedzica-Dębno, Jablonka-Lipnica Wielka-Bobrov-Zubrohlava. Mieszkańców pogranicza łączyły mosty, kładki piesze i rowerowe (Most Wyszehradzki na przejściu granicznym Leluchów-Čirč, kładka pieszo-rowerowa na rzece Dunajec pomiędzy Sromowcami Niżnymi i Czerwonym Klasztorem, kładka linowa na szlaku rowerowym z Piwnicznej przez Leluchów do Lipian). W ramach wspólnych inwestycji zadbano także o **poprawę jakości wód** głównych rzek tego obszaru: Popradu i Orawy. Wybudowano system oczyszczalni ścieków w ramach projektu **Czysta rzeka Poprad** oraz w dolinie Polhoranki, w Wysowej Zdroju, Lipnicy Wielkiej i Lipnicy Małej. W miejscowościach w gminach Jablonka oraz Lipnica Wielka, w mieście Trstena oraz w gminie Štefanov nad Oravou zbudowana została kanalizacja sanitarna. Powstała także nowoczesna oczyszczalnia ścieków w Podwilku, dwie biologiczne oczyszczalnie ścieków we wsi Kiczory oraz w miejscowości Štefanov nad Oravou. Zrealizowano budowę systemu kanalizacji w miejscowościach leżących w dorzeczu rzeki Poprad – Wierchomla – Forbasy. Powstała kanalizacja w Żegiestowie. Rozbudowano system wodno-kanalizacyjny Szczawnicy i Spiškiej Beli. Kanalizacja sanitarna i sieć wodociągowa powstała również w miejscowościach gminy Muszyna i Mikroregionu Minčol, a w miejscowości Čirč wybudowano oczyszczalnię ścieków. Powstały **nowe miejsca spotkań i integracji mieszkańców**, domy kultury, ośrodki i centra współpracy i informacji. Wybudowano Centrum Kultury Górnej Orawy w Jablonce oraz zmodernizowano Dom Kultury w Trstenu. W Muszynie, Ľubotinie i Dubowicy utworzone zostały wielofunkcyjne centra kultury. Przebudowano centra kultury w Twardoszynie i Kościelisku. Zmodernizowana została także zabytkowa willa Atma w Zakopanem, będąca siedzibą Muzeum Karola Szymanowskiego, natomiast pod Zamkiem Orawskim powstało centrum turystyczne. W Starym Sączu przywrócono stylowe szyldy na rynku, a w Lewoczy ujednolicono oznakowanie ulic, zamontowano kierunkowskazy oraz tablice informacyjne. Nastąpiła **rozbudowa infrastruktury turystycznej i sportowej**. Zbudowano promenadę spacerową wzdłuż potoku Grajcarek w Szczawnicy. Powstała transgraniczna ścieżka spacerowa w Czerwonym Klasztorze i Sromowcach Niżnych. W Piwnicznej-Zdroju powstaje wielofunkcyjna hala sportowa, a w Sabinowie remontowane jest lodowisko. Prowadzone są także wspólne działania promocyjne, liczne wydarzenia kulturalne, turystyczne i sportowe m.in. w ramach partnerstwa gmin Ryto i Wyžné Ružbachy, Ľapsze Nižne i Osturnia, miast Zakopane i Liptowski Mikuláš.

Mnohé veľké a **dôležité cezhraničné investície na území Euroregionu „Tatry“** boli realizované vďaka podpore z fondov Európskej únie v rámci programov cezhraničnej spolupráce. Niekoľko desiatok miliónov eur, ktoré získali poľské a slovenské samosprávy, umožnilo **modernizovať cestné spojenia**, o. i. Zakopane – Chocholów – štátna hranica, Moszczenica – Konieczna, Niedzica – štátna hranica, Leluchów – Dubne – Wojkowa, Osturňa – štátna hranica – Niedzica – Dębno, Jablonka – Lipnica Wielka – Bobrov – Zubrohlava. Obyvatel'ov pohraničia prepojili mosty, pešie a cyklistické lávky (Vyšehradský most na hraničnom priechode Leluchów – Čirč, pešia a cyklistická lávka cez rieku Dunajec medzi Sromowcami Nižnými a Červeným Kláštorom, lanová lávka na cyklotrase z Piwnicznej cez Leluchów do Lipian). V rámci spoločných investícií bolo tiež zabezpečené **zlepšenie kvality vody** hlavných riek tejto oblasti: Poprad a Orava. Bol postavený systém čistiarň odpadových vôd v rámci projektu Čistá rieka Poprad a v doline Polhoranky, vo Wysowej Zdroji, Lipnici Wielkej a Lipnici Małej. V jednotlivých lokalitách obcí Jablonka a Lipnica Wielka, v meste Trstena a v obci Štefanov nad Oravou bola vybudovaná splašková kanalizácia. Moderná čistiareň odpadových vôd vznikla tiež v Podvilku, dve biologické čistiarne odpadových vôd v lokalite Kiczory a v obci Štefanov nad Oravou. Bola realizovaná výstavba kanalizačných systémov v obciach v povodí rieky Poprad: Wierchomla a Forbasy. Bola vybudovaná kanalizácia v Żegiestowe. Bol rozšírený vodovodný a kanalizačný systém v Szczawnicy a Spišskej Belej. Splašková kanalizácia a vodovod boli vybudované tiež v lokalitách obce Muszyna a Mikroregionu Minčol, v obci Čirč bola postavená čistiareň odpadových vôd. Vznikli nové **miesta stretnutí a integrácie obyvateľ'ov**, domy kultúry, strediská a centrá spolupráce a informácií. Bolo vybudované Centrum kultúry Hornej Oravy v Jablonke a modernizovaný Dom kultúry v Trstenej. V Muszynie, Ľubotíne a Dubowici boli zriadené multifunkčné kultúrne centrá. Boli modernizované kultúrne centrá v Tvrdošíne a Kościelisku. Bola tiež modernizovaná historická vila Atma v Zakopanem, v ktorej sídli Múzeum Karola Szymanowského, a pod Oravským hradom vzniklo turistické centrum. Na námestie v Starom Sączi sa vrátili štýlové reklamné štíty a v Levoči sa zjednotili značky s názvami ulíc, boli namontované smerové a informačné tabule. Bola **rozšírená turistická a športová infraštruktúra**. Pozdĺž potoka Grajcarek v Szczawnicy bola vybudovaná promenáda. Vznikol cezhraničný peší chodník v Červenom Kláštoru a v Sromowciach Nižných. V Piwnicznej-Zdroji vzniká multifunkčná športová hala, a v Sabinove – strecha nad zimným štadiónom. Realizujú sa tiež spoločné propagačné aktivity, mnohé kultúrne, turistické a športové podujatia, o. i. v rámci partnerstva obcí Ryto a Vyšné Ružbachy, Ľapsze Nižne a Osturňa, miest Zakopane a Liptovský Mikuláš.

W **2003 roku** w zabytkowej kamienicy Herza i Laura przy nowotarskim rynku powstał **Ośrodek Współpracy Polsko-Słowackiej**. Adaptacji pomieszczeń dokonano dzięki wsparciu z funduszy Unii Europejskiej i Województwa Małopolskiego. Ośrodek prowadzi działalność informacyjną, kulturalną, edukacyjną i gospodarczą. Jest miejscem spotkań samorządów i organizacji pozarządowych pogranicza polsko-słowackiego, imprez, wystaw, wydarzeń kulturalnych, naukowych, gospodarczych i społecznych. Dysponuje galerią i nowoczesną salą konferencyjną. Tutaj także znajdują się pomieszczenia biurowe Euroregionu „Tatry”. Uroczyste otwarcie Ośrodka odbyło się 12 lutego 2004 r. Bliźniaczy **Dom Spotkań Słowacko-Polskich Euroregionu „Tatry”** utworzony został w **2007 roku** w Kieżmarku na Słowacji w ramach zrealizowanego przez Zróżnienie Region „Tatry” projektu współfinansowanego z Funduszu Małych Projektów Infrastrukturalnych Phare CBC 2003. Został on otwarty w dniu 6 lipca 2007 r., a uroczystość zaszczyciło swoją obecnością wielu ważnych gości m.in. wicepremier Republiki Słowackiej Dušan Čaplovič.

V **roku 2003** vzniklo v historickej budove Herza a Laura pri námestí v Nowom Targu **Stredisko poľsko-slovenskej spolupráce**. Interiéry boli adaptované vďaka podpore z fondov Európskej únie a Malopoľského vojvodstva. Stredisko realizuje informačnú, kultúrnu, vzdelávaciu a hospodársku činnosť. Je to miesto stretnutí samospráv a mimovládnych organizácií poľsko-slovenského pohraničia, miesto, v ktorom sa organizujú podujatia, výstavy, kultúrne, vedecké, hospodárske a spoločenské akcie. Je tu k dispozícii galéria a moderná konferenčná sála. Nachádzajú sa tu aj kancelárske priestory Euroregionu „Tatry”. Slávnostné otvorenie Strediska sa konalo 12. februára 2004. Partnerský **Dom slovensko-poľského stretávania Euroregionu „Tatry”** bol zriadený Združením Región „Tatry” v **roku 2007** v Kežmarku na Slovensku v rámci realizovaného projektu spolufinancovaného z Fondu malých infraštruktúrnych projektov Phare CBC 2003. Bol otvorený 6. júla 2007 a slávnosti svojou prítomnosťou poctili mnohí dôležití hostia, o. i. podpredseda vlády Slovenskej republiky Dušan Čaplovič.

Coraz liczniejsze są projekty dotyczące budowy tras rowerowych, a wśród nich strategiczny projekt Euroregionu „Tatry” pt. **Histeryczno-kulturowo-przyrodniczy szlak wokół Tatr** – realizacja liczącej ponad 250 km pętli wokół Tatr z trasami rowerowymi, narciarskimi, edukacyjnymi i biegowymi. Szlak wokół Tatr zakłada docelowo stworzenie nieprzerwanej, bezpiecznej i przyjaznej trasy rowerowej wokół największego łańcucha gór polsko-słowackich. Jego przewodnią ideą jest udostępnianie niepowtarzalnych miejsc i lokalnych wartości o walorach krajobrazowych, kulturowych, historycznych i przyrodniczych po obu stronach granicy. Powstaje unikatowa atrakcja turystyczna umożliwiającą aktywny wypoczynek oraz bezpieczne zwiedzanie na rowerze różnorodnego obszaru otaczających Tatry krain: Podhala, Spisza, Orawy, Liptowa, Pienin. Koncepcja tematyczna i proponowany przebieg Szlaku nawiązują do projektu Greenways – zielonych szlaków dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, tworzonych wzdłuż „zielonych korytarzy” – rzek, tradycyjnych, historycznych tras handlowych lub naturalnych korytarzy przyrodniczych. Zakłada ona łączenie regionów, atrakcji turystycznych wynikających z dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, a także lokalnych inicjatyw, wspierających rozwój rekreacji „przyjaznej” dla środowiska oraz promującej zdrowy styl życia i niezmotywowane formy transportu.

To zakrojone na wielką skalę transgraniczne przedsięwzięcie jest efektem zainicjowanej przez Euroregion „Tatry” w 2004 roku wieloletniej współpracy polskich i słowackich samorządów przygranicznych, z których część zrealizowała już niektóre odcinki szlaku (np. Gmina Nowy Targ, miasta Liptowski Mikuláš, Kežmarok). W 2014 roku w ramach projektu realizowanego przez 13 partnerów (ze strony polskiej: Gmina Czarny Dunajec – jako Partner Wiodący, Miasto Nowy Targ, Gmina Nowy Targ, Gmina Szaflary oraz ze strony słowackiej: Miasto Kežmarok, Miasto Liptowski Mikuláš, Miasto Trstena, Gmina Hladovka, Gmina Sucha Hora, Gmina Liesek, Gmina Nižná, Gmina Huncovce, Gmina Vrbov) z Programu Współpracy Transgranicznej PL-SK 2007-2013 powstanie powstanie blisko 43 km tras rowerowych biegnących przez tereny o wysokich walorach przyrodniczych, kulturowych i historycznych, w tym 35 km nieprzerwanego transgranicznego odcinka prowadzącego od Nowego Targu trasą dawnej linii kolejowej do granicy słowackiej w Suchoj Horze i dalej do miasta Trstena, a także odcinki na Spiszu (Vrbov-Kežmarok-Huncovce) oraz w Liptowskim Mikuláшу.

Narastá počet projektov, týkajúcich sa výstavby cyklistických trás. Medzi nimi, strategický projekt a turistická značka produktu Euroregionu „Tatry“ **Historicko - kultúrno - prírodná cesta okolo Tatier** – realizácia okruhu okolo Tatier s dĺžkou viac ako 250 km cyklistických, bežkárskech, náučných a bežeckých trás. Cieľom cesty okolo Tatier je vytvoriť neprerušenú, bezpečnú a priaznivú cyklotrasu okolo najväčších poľsko-slovenských veľhôr. Hlavným poslaním cesty je sprístupnenie neopakovateľných miest a lokálnych hodnôt krajinného, kultúrneho, historického a prírodného charakteru na oboch stranách hranice. Tematická koncepcia a navrhovaná trasa Cesty nadväzuje na projekt Greenways – zelených ciest prírodného a kultúrneho dedičstva, vytváraných pozdĺž „zelených koridorov” – riek, tradičných, historických obchodných ciest alebo prírodných koridorov. Koncepcia predpokladá spájanie regiónov, turistických atrakcií založených na prírodnom a kultúrnom dedičstve, miestnych iniciatív, ktoré podporujú rozvoj voľnočasových aktivít šetrných voči životnému prostrediu, zdravý životný štýl a bezmotorové formy dopravy.

Tento rozsiahly cezhraničný projekt je výsledkom spolupráce poľských a slovenských prihraničných samospráv iniciovanej Euroregionom „Tatry“ v roku 2004, pričom časť z nich už realizovala niektoré úseky cesty (napr. obec Nowy Targ, mestá Liptovský Mikuláš, Kežmarok). V roku 2014 v rámci projektu realizovaného 13 partnermi (z polskej strany: obec Czarny Dunajec – ako Vedúci partner, mesto Nowy Targ, obec Nowy Targ, obec Szaflary a zo slovenskej strany: mesto Kežmarok, mesto Liptovský Mikuláš, mesto Trstena, obec Hladovka, obec Suchá Hora, obec Liesek, obec Nižná, obec Huncovce, obec Vrbov) z Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK 2007 – 2013 vznikne skoro 43 km cyklistických trás prechádzajúcich cez územia s vysokou prírodnou, kultúrnou a historickou hodnotou, z toho 35 km súvislého cezhraničného úseku z Nowého Targu po trase dávnej železnice po slovenskú štátnu hranicu v Suchoj Hore a ďalej do mesta Trstena, okrem toho vzniknú tiež úseky na Spiši (Vrbov – Kežmarok – Huncovce) a v Liptovskom Mikuláši.

NAJWIĘKSZE ZADANIE EUROREGIONU „TATRY” – MIKROPROJEKTY NAJVĚČŠIA ÚLOHA EUROREGIONU „TATRY“ – MIKROPROJEKTY

Wielką rolę w budowaniu współpracy transgranicznej pomiędzy społecznościami pogranicza polsko-słowackiego odegrała realizacja małych projektów pod hasłem „ludzie dla ludzi”. Od 1998 roku, najpierw w ramach przedakcesyjnego Programu Współpracy Przygranicznej Phare Polska – Słowacja, później Programu Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG IIIA PL-SK 2004-2006, a obecnie Programu Współpracy Transgranicznej PL-SK 2007-2013 biuro Euroregionu „Tatry” w Nowym Targu zarządza małymi, transgranicznymi projektami z dziedziny wymiany kulturalnej, sportu i turystyki, ochrony środowiska, rozwoju demokracji lokalnej, których beneficjentami są samorządy lokalne, instytucje kultury i oświaty oraz organizacje pozarządowe. Dotychczas w ramach tych programów zrealizowano **266 małych projektów** dofinansowanych ze środków unijnych na łączną kwotę **ponad 5 milionów EUR**. Uaktywniły one mieszkańców nawet najmniejszych miejscowości pogranicza, angażowały dzieci, młodzież i dorosłych, sprzyjały wspólnym inicjatywom i wymianie doświadczeń. Przy ich realizacji **współpracowały setki partnerów z Polski i Słowacji**. Dominującą grupę beneficjentów stanowiły jednostki samorządu terytorialnego, instytucje kultury oraz organizacje pozarządowe. Natomiast w polsko-słowackich transgranicznych wydarzeniach z dziedziny kultury, sportu, turystyki, edukacji, promocji, przedsiębiorczości, ochrony dziedzictwa przyrodniczego, zdrowia oraz bezpieczeństwa uczestniczyło **ponad 100 tysięcy mieszkańców pogranicza i turystów**.

Wydano **ponad 200 różnych publikacji**, przewodników, informatorów, map, albumów. Powstały filmy, audycje telewizyjne, nagrania muzyczne. Wśród innowacyjnych produktów, które są wynikiem realizacji mikroprojektów warto wskazać aplikacje mobilne, archiwa cyfrowe, a także publikacje w formie e-booków oraz audioprzewodników.

W wyniku realizacji mikroprojektów powstały także **liczne, drobne inwestycje**. Wybudowano lub zmodernizowano szlaki turystyczne (pie-sze, narciarskie, nordic walking). Powstały ścieżki rowerowe, m.in. na trasie Obidowa-Klikuszowa-Pyzówka-Morawczyzna-Krauszów-Ludźmierz, Waksmund – Knurów, Niedzica-Matiašovce, Kacwin-Veľká Franková, Muszyna Wojkowa-granica państwa, a także na terenie Miasta Nowego Targu, Gminy Kościelisko oraz Gminy Lipnica Wielka. W Gminie Uście Gorlickie wyznaczono ścieżki nordic walking wraz z montażem malej architektury służącej odpoczynkowi.

Spośród pozostałych inwestycji warto wymienić przygotowanie szkoleniowego toru przeszkód w Wierchomli Wielkiej, oddanie do użytku Izby Historii Flisactwa w Sromowcach Niżnych, utworzenie przez Tatrzański Park Narodowy w Zakopanem lapidarium, które przybliży zwiedzającym budowę geologiczną Tatry, budowę skateparku oraz muszli koncertowej w Limanowej, realizację systemu monitoringu bezpieczeństwa drogowego i środowiskowego w powiecie gorlickim, budowę ministadionu lekkoatletycznego w Maniowach oraz platformy widokowej w miejscowości Gruszów w Gminie Raciechowice czy pijalni wody mineralnej w Powroźniku.

Niestety biuro Zdróżenia Euroregion Tatry po stronie słowackiej nie uczestniczy w zarządzaniu mikroprojektami w ramach unijnych programów współpracy transgranicznej PL-SK. Natomiast jest beneficjentem krajowego programu Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Rozwoju Regionalnego Republiki Słowackiej, które wspiera **projekty ukierunkowane na euroregionalne działania**. W ramach tego programu Zdróżenia Euroregion Tatry w latach 2002-2014 zrealizowało **40 projektów o wartości 576 000 EUR**.

NAJWIĘKSZE ZADANIE EUROREGIONU „TATRY” – MIKROPROJEKTY NAJVĚČŠIA ÚLOHA EUROREGIONU „TATRY“ – MIKROPROJEKTY

Veľkú úlohu pri budovaní cezhraničnej spolupráce medzi obyvateľmi polsko-slovenského pohraničia odohrala realizácia malých projektov, ktorých spoločným menovateľom bolo heslo „ľudia pre ľudí“. Od roku 1998, najprv v rámci predvstupového Programu prihraničnej spolupráce Phare Poľsko – Slovensko, neskôr – Programu iniciatívy Spoločenstva INTERREG IIIA PL-SK 2004 – 2006 a v súčasnosti – Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK 2007 – 2013 kancelária Euroregionu „Tatry“ v Nowom Targu riadi malé cezhraničné projekty v oblasti kultúrnej výmeny, športu, cestovného ruchu, ochrany životného prostredia, rozvoja miestnej demokracie, ktorých prijímateľmi sú miestne samosprávy, inštitúcie kultúry, vzdelávania a mimovládne organizácie. Doteraz bolo v rámci týchto programov realizovaných **266 malých projektov**, pre ktoré Európska únia poskytla finančné prostriedky vo výške **viac ako 5 miliónov eur**. Projekty aktivovali obyvateľov dokonca aj tých najmenších obcí na pohraničí, zapojili deti, mládež a dospelých, podporovali spoločné iniciatívy a výmenu skúseností. Pri ich realizácii **spolupracovali stovky partnerov z Poľska a Slovenska**. Prevládajúcu skupinu prijímateľov tvorili jednotky územnej samosprávy, kultúrne inštitúcie a mimovládne organizácie. Na polsko-slovenských cezhraničných podujatiach v oblasti kultúry, športu, cestovného ruchu, vzdelávania, propagácie, podnikania, ochrany prírodného dedičstva, zdravia a bezpečnosti sa zúčastnilo **viac ako 100 tisíc obyvateľov pohraničia a turistov**.

Bolo vydaných **viac ako 200 rôznych publikácií** – sprievodcov, informátorov, máp, albumov. Vznikli filmy, televízne relácie, hudobné nahrávky. Medzi inováčnymi produktmi, ktoré sú výsledkom realizácie mikroprojektov, stoja za pozornosť mobilné aplikácie, digitálne archívy a publikácie vo forme e-bookov či audiosprievodcov.

Vo výsledku realizácie mikroprojektov vznikli tiež **mnohé malé investície**. Boli vybudované alebo modernizované turistické chodníky (pešie, lyžiarske, nordic walking). Vznikli cyklotrasy na trase: Obidowa – Klikuszowa – Pyzówka – Morawczyzna – Krauszów – Ludźmierz, Waksmund – Knurów, Niedzica – Matiašovce, Kacwin – Veľká Franková, Muszyna Wojkowa – štátna hranica, ako aj na území mesta Nowy Targ, obce Kościelisko a obce Lipnica Wielka. V obci Uście Gorlickie boli vyznačené chodníky nordic walking a boli namontované prvky malej architektúry pre oddych.

Medzi ostatnými investíciami za pozornosť stojí príprava skúšobnej prekážkovej dráhy vo Wierchomli Wielkej, otvorenie Pamätnej izby venovanej dejinám pltníctva v Sromowciach Nižných, vytvorenie lapidária Tatranským národným parkom v Zakopanem, ktoré približuje návštevníkom geologickú stavbu Tatier, vybudovanie skateparku a koncertného pavilónu v Limanowej, realizáciu systému monitorovania bezpečnosti v cestnej premávke a environmentálnych rizík v okrese Gorlice, vybudovanie atletického mini štadióna v Maniowach a vyhlád-kovej platformy v lokalite Gruszów v obci Raciechowice alebo kúpeľného pavilónu v Pówoźniku.

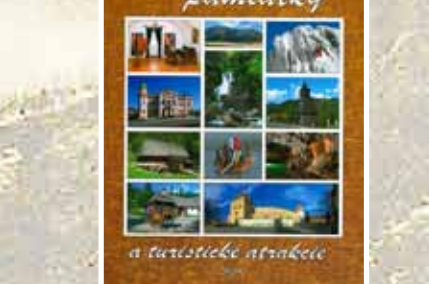
Žiaľ, kancelária Zdróżenia Euroregion Tatry na slovenskej strane sa nepodieľa na riadení mikroprojektov v rámci unijnych programov cezhraničnej spolupráce SR-PR. Na druhej strane je žiadateľom štátneho programu Ministerstva dopravy, výstavby a regionalného rozvoja Slovenskej republiky, ktoré podporuje **projekty zamerané na realizáciu euroregionalných aktivít**. V rámci tohto programu Zdróżenia Euroregion Tatry v Kežmarku v rokoch 2002-2014 zrealizovalo **40 projektov v celkovej hodnote 576 000 eur**.

NAJWIĘKSZE ZADANIE EUROREGIONU „TATRY” – MIKROPROJEKTY NAJVÄČŠIA ÚLOHA EUROREGIÓNU „TATRY“ – MIKROPROJEKTY

NAJWIĘKSZE ZADANIE EUROREGIONU „TATRY” – MIKROPROJEKTY NAJVÄČŠIA ÚLOHA EUROREGIÓNU „TATRY“ – MIKROPROJEKTY

Naturalną konsekwencję dotychczasowej stabilnej, opartej na dobrych praktykach i licznych wspólnych przedsięwzięciach współpracy partnerów w ramach Euroregionu „Tatry” stanowi utworzenie w sierpniu 2013 roku przez Związek Euroregion „Tatry” ze strony polskiej i Zdrużenie Region „Tatry” ze strony słowackiej wspólnego podmiotu prawnego – **Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY z o.o.** Celem EUWT TATRY jest dalszy rozwój, ułatwianie i upowszechnianie polsko-słowackiej współpracy transgranicznej dla wzmocnienia spójności społecznej i ekonomicznej obszaru działania Ugrupowania po polskiej i słowackiej stronie Tatr. Zadania EUWT TATRY koncentrują się przede wszystkim na przygotowaniu i realizacji projektów współpracy terytorialnej współfinansowanych przez Unię Europejską, jak również projektów bez finansowego wkładu Unii Europejskiej. W dokumentach konstytuujących Ugrupowanie założono również uczestnictwo w zarządzaniu i wdrażaniu programów lub części programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Utworzenie EUWT TATRY wprowadza istotną innowację w sposobie realizacji współpracy transgranicznej. Ugrupowanie powstało w czasie, gdy kończą się przygotowania do nowych programów współpracy terytorialnej na lata 2014-2020. Rozporządzenia dotyczące polityki spójności Unii Europejskiej podkreślają rolę EUWT w realizacji tych programów jako podmiotów zarządzających programem lub jego częścią lub „jedynych beneficjentów” projektów, którzy mogą samodzielnie przygotowywać, realizować i koordynować transgraniczne projekty.

Wykorzystanie tego potencjału EUWT TATRY jest szansą na dalszy rozwój polsko-słowackiej współpracy transgranicznej Euroregionu „Tatry”. Jednak aby ten nowatorski instrument prawny mógł sprawnie funkcjonować i skutecznie realizować współpracę terytorialną na polsko-słowackim pograniczu konieczne stało się opracowanie długoterminowej strategii jego działania. Dołożono starań, aby założenia strategii były spójne z polskimi i słowackimi strategiami lokalnymi, regionalnymi i krajowymi oraz dokumentami Unii Europejskiej. Strategia zapewni silniejsze i ukierunkowane zarządzanie działaniami Ugrupowania. Umożliwia skoordynowanie współpracy po polskiej i słowackiej stronie granicy. Wzmacnia zdolności operacyjne EUWT TATRY, a tym samym polsko-słowacką współpracę transgraniczną w długoterminowej perspektywie 2014-2020. Przede wszystkim służyć ona będzie samorządom z obu stron granicy jako narzędzie ułatwiające realizację wspólnych transgranicznych projektów w latach 2014-2020. Dlatego też istotnym elementem prac nad strategią było włączenie w jej budowanie szerokiego grona polskich i słowackich samorządów – członków Euroregionu „Tatry”. Aktywnie uczestniczyły one w prowadzonych konsultacjach, spotkaniach, ankietach, naborze propozycji wspólnych projektów. Te działania uzupełnione o opinie eksperckie pozwoliły określić strategiczne obszary współpracy, cele i zadania, uwzględniające potrzeby samorządów pogranicza polsko-słowackiego. Prezentujemy je w niniejszej publikacji.

Prace nad przygotowaniem **Polsko-słowackiej strategii działania Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY na lata 2014-2020** realizował Związek Euroregion „Tatry” we współpracy ze Zdrużeniem Region „Tatry” w ramach mikroprojektu współfinansowanego z Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007-2013.

WIZJA

EUWT TATRY jako innowacyjne i skuteczne narzędzie realizacji polsko-słowackiej współpracy transgranicznej.

MISJA

Wykorzystanie potencjału EUWT TATRY szansą na dalszy rozwój polsko-słowackiej współpracy transgranicznej Euroregionu „Tatry”.

I. STRATEGICZNY OBSZAR WSPÓŁPRACY Wspólne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze

Cel strategiczny:

Zachowanie i upowszechnienie niepowtarzalnego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego na polsko-słowackim obszarze działania EUWT TATRY

Cele szczegółowe:

- Wykorzystanie wielokulturowości pogranicza polsko-słowackiego do jego większej i bardziej zintegrowanej promocji oraz budowania wspólnych produktów turystycznych
- Rozwój infrastruktury turystycznej związanej z dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym pogranicza

- Zachowanie unikatowych wartości kulturowych ukształtowanych w ciągu wieków przez wpływy różnych kultur
- Ochrona zasobów przyrodniczych pogranicza polsko-słowackiego i promowanie ich racjonalnego wykorzystania

Kluczowe działania:

- budowa i modernizacja tras rowerowych na pograniczu polsko-słowackim:
  - kontynuacja realizacji *Historyczno-kulturowo-przyrodniczego Szlaku wokół Tatr*. II etap – dokończenie polskiego odcinka szlaku od Nowego Targu do przejścia granicznego w Niedzicy-Łysej nad Dunajec, budowa kolejnych odcinków po stronie słowackiej m.in. Žiar-Smrečany- Liptovský Mikuláš –Liptovský Trnovec, Huncovce - Velka Lomnica – Poprad – Matejovce, Červený Kláštor – Sp. Stará Ves, Tatranská Lomnica - Tatranská Kotlina, Tatranská Kotlina – Ždiar – Podspády, Spišská Belá – Kežmarok), itd.
  - budowa pętli tematycznych powiązanych ze szlakiem wokół Tatr (np. trasa chochołowska i wierchowa, „pętla puścizn czarnodunajskich”, „ścieżka cysterska”, „trasa łopuszniańska”, „pętla spiska”, „pętla stoki Gorców”),
  - trasy rowerowe na Orawie, Spiszu, Liptowie, Podhalu, w Pieninach, ziemi sądeckiej i limanowskiej, Tatranska cyklomagistrala, itd.,
  - rowerowe trasy tematyczne, np. trasa uzdrowskowa. itp.
- wyznaczanie, budowa i promocja transgranicznych szlaków turystycznych
- budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej wokół istniejących i powstających transgranicznych szlaków turystycznych – ścieżek rowerowych, tras biegowych, pieszych, narciarskich, edukacyjnych, szlaków tematycznych (punkty informacyjne, miejsca postojowe i rekreacyjne, punkty widokowe, itp.), na przykład adaptacja budynku stacji kolejowej w Nowym Targu z początku XX wieku na interaktywne centrum wiedzy o walorach kulturowo-historyczno-przyrodniczych pogranicza
- adaptacja dawnych budynków straży granicznej na potrzeby transgranicznych centrów informacji, promocji i turystyki (utworzenie sieci centrów/punktów informacji na obszarze EUWT)
- wspólne działania polskich i słowackich instytucji w zakresie renowacji pamiątek kultury i obiektów zabytkowych usytuowanych na transgranicznych trasach turystycznych,
- wspólne polsko-słowackie przedsięwzięcia zwiększające dostępność do zabytków i zbiorów sztuki poprzez wykorzystanie nowoczesnych narzędzi komunikacji - digitalizacja zbiorów i udostępnianie ich za pomocą aplikacji mobilnych, portali internetowych
- wspólna promocja i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego prowadzone w sposób zintegrowany – kontynuacja projektu *Spotkanie siedmiu kultur pogranicza polsko-słowackiego*,
- organizowanie wspólnych, polsko-słowackich wydarzeń promujące walory pogranicza,
- tworzenie spójnych systemów informacji dla turystów, ujednolicenie oznakowania, wspólne aplikacje mobilne, informatory, mapy, przewodniki, portale internetowe,
- budowa i promocja wspólnych usług turystycznych, organizacja targów turystycznych, wizyt, szkoleń, zintegrowane transgraniczne kampanie informacyjne i promocyjne z wykorzystaniem wielojęzycznych wydawnictw, nowoczesnych środków komunikowania, internetu
- wspólne działania na rzecz zachowania i ochrony dziedzictwa przyrodniczego.

II. STRATEGICZNY OBSZAR WSPÓŁPRACY Dostępność komunikacyjna obszaru wokół Tatr

Cel strategiczny:

Poprawa i zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszaru działania EUWT TATRY

Cele szczegółowe:

- Oprawa komunikacji na pograniczu
- Usprawnienie bezpośrednich połączeń komunikacyjnych i transportowych
- Zwiększenie mobilności mieszkańców i turystów
- Zwiększenie wykorzystania e-technologii w komunikacji społecznej

Kluczowe działania:

- modernizacja i budowa dróg lokalnych o charakterze transgranicznym, położonych w bezpośredniej bliskości granicy, istotnych ze względu na łączenie sieci drogowych po obu stronach granicy
- opracowanie planu organizacji zintegrowanego systemu wspólnych polsko-słowackich połączeń komunikacji publicznej,
- ułatwienie i unowocześnienie dostępu do informacji na temat rozkładów jazdy i połączeń komunikacji publicznej, poprzez wprowadzenie wspólnych rozwiązań stosowanych po obu stronach granicy, wykorzystanie technologii IT, dostęp do informacji w formie map, ulotek, przewodników, informatorów, plansz, aplikacji, informacji w internecie,
- wsparcie tworzenia multimodalnych połączeń w zakresie pasażerskiego transportu publicznego, w tym budowa parkingów typu „park and ride”
- opracowanie systemu i analiza możliwości uruchomienia linii przewozowych
- wspólne planowanie i zarządzanie usługami związanymi z transportem publicznym
- wspieranie uruchomienia transgranicznych połączeń komunikacji publicznej
- dążenie do coraz szerszego wykorzystania e-technologii i nowoczesnych form komunikowania

III. STRATEGICZNY OBSZAR WSPÓŁPRACY

Transgraniczna edukacja

Cel strategiczny:

Rozwój edukacji transgranicznej jako czynnika wspierającego rozwój społeczno-gospodarczy obszaru działania EUWT TATRY

Cele szczegółowe:

- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników polskich i słowackich instytucji publicznych i samorządów
- Rozwijanie kompetencji poszukiwanych na rynku pracy w regionie
- Aktywizacja uczniów i nauczycieli polskich i słowackich szkół i uczelni do realizacji wspólnych przedsięwzięć edukacyjnych
- Rozwój współpracy transgranicznej szkół oraz instytucji edukacyjnych i instytucji rynku pracy

Kluczowe działania:

- doskonalenie zawodowe pracowników samorządów, nauczycieli, pracowników instytucji kultury, oświaty, sztuki, przewodników, pracowników centrów informacji turystycznej, służb parków narodowych i krajobrazowych, ośrodków naukowych, organizacji pozarządowych – organizowanie staży zawodowych w instytucjach po drugiej stronie granicy, wymiana pracowników, wspólne kursy i szkolenia zawodowe, nauka języka słowackiego i polskiego, wizyty studyjne,
- wzmacnianie potencjału jednostek ratowniczych w regionie transgranicznym poprzez szkolenia, wspólne programy szkoleniowe, programy niesienia pomocy i zwalczania zagrożeń, wymianę doświadczeń, wspólne akcje – działania w kierunku budowania wspólnego systemu ratownictwa,
- wspólne akcje edukacyjne dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, zapobiegania zagrożeniom wśród mieszkańców pogranicza, zwłaszcza dzieci i młodzieży,
- wypracowanie wspólnych programów szkolenia i kształcenia pracowników instytucji publicznych pogranicza polsko-słowackiego, a także przeznaczonych dla nich kursów i studiów podyplomowych,
- organizowanie i przeprowadzanie szkoleń i kursów m.in. w zakresie znajomości uwarunkowań prawnych, procedur administracyjnych, nauki języka,
- wspólne inicjatywy edukacyjne skierowane do młodzieży dotyczące dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, historii, ochrony środowiska, sportu,
- wspólne analizy i wdrożenie oferty edukacyjnej odpowiadającej zapotrzebowaniu rynku pracy,
- programy wymiany doświadczeń, wiedzy i umiejętności – skierowane do uczniów oraz nauczycieli szkół średnich, zawodowych i wyższych,
- tworzenie systemów informacji na temat oferty kształcenia i szkolenia zawodowego po obu stronach granicy.

IV. STRATEGICZNY OBSZAR WSPÓŁPRACY

Transgraniczne partnerstwa

Cel strategiczny:

Rozszerzanie i wzmacnianie transgranicznych partnerstw polskich i słowackich samorządów, instytucji i organizacji pozarządowych działających na obszarze EUWT TATRY

Cele szczegółowe:

- Promowanie, budowanie i rozwijanie trwałych, wysokiej jakości transgranicznych partnerstw
- Aktywizacja współpracy partnerskiej polskich i słowackich podmiotów
- Doskonalenie struktur i rozwój trwałych form współpracy transgranicznej
- Zwiększenie udziału polskich i słowackich podmiotów w realizacji programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej i innych programów

Kluczowe działania:

- tworzenie sieci współpracy samorządów, instytucji i organizacji pozarządowych z pogranicza polsko-słowackiego, np. sieć miast Euro-regionu „Tatry”
- wspieranie tworzenia klastrów – sieci, organizacji skupiających polskie i słowackie podmioty z różnych branż z przygranicznych obszarów Polski i Słowacji
- wspólne działania polskich i słowackich instytucji m.in. w zakresie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, turystyki, edukacji, gospodarki, rynku pracy
- promowanie dobrych praktyk i trwałych efektów współpracy transgranicznej
- wzmacnianie współpracy służb ratowniczych
- promowanie współpracy międzysektorowej
- wspieranie inicjatyw lokalnych i udziału organizacji pozarządowych w polsko-słowackich projektach
- wspólne konferencje, warsztaty, szkolenia, wizyty studyjne dotyczące wymiany doświadczeń, transferu wiedzy, przygotowanie wspólnych projektów
- przygotowanie i realizacja projektów we współpracy z innymi EUWT.

Prirodzeným následkom doterajšej stabilnej, založenej na správnej praxi a mnohých spoločných podujatiach spolupráce partnerov v rámci Euroregiónu „Tatry“ je založenie spoločného právneho subjektu – **Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TATRY s r.o.** v auguste 2013 Zväzkom Euroregión „Tatry“ z poľskej strany a Združením Región „Tatry“ zo slovenskej strany. Cieľom EZÚS TATRY je ďalší rozvoj, uľahčovanie a rozširovanie poľsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce s cieľom posilniť sociálnu a hospodársku súdržnosť územia zoskupenia na poľskej a slovenskej strane Tatier. Úlohy EZÚS TATRY sa predovšetkým sústreďujú na prípravu a realizáciu projektov územnej spolupráce spolufinancovaných Európskou úniou a projektov bez finančnej účasti Európskej únie. V zakladacích dokumentoch Zoskupenia sa tiež predpokladá možnosť účasti na riadení a implementácii programov alebo častí programov Európskej územnej spolupráce.

Založenie EZÚS TATRY je dôležitou inováciou v spôsobe realizácie cezhraničnej spolupráce. Zoskupenie bolo založené v období, v ktorom sa končia prípravy nových programov územnej spolupráce na roky 2014 – 2020. Nariadenia týkajúce sa politiky súdržnosti Európskej únie zdôrazňujú úlohu EZÚS pri realizácii programov Európskej územnej spolupráce ako subjektov, ktoré riadia program alebo jeho časť, alebo „jedinych prijímateľov“ projektov, ktorí môžu samostatne pripravovať, realizovať a koordinovať cezhraničné projekty.

Využitie tohto potenciálu EZÚS TATRY je príležitosťou ďalšieho rozvoja poľsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce Euroregiónu „Tatry“. Aby mohol tento novátorsky právny nástroj náležite fungovať a účinne realizovať územnú spoluprácu na poľsko-slovenskom pohraničí, bolo však potrebné vypracovať dlhodobú stratégiu jeho činnosti. Vynaložili sme úsilie, aby predpoklady stratégie zodpovedali poľským a slovenským miestnym, regionálnym a národným stratégiám a dokumentom Európskej únie. Stratégia zabezpečí silnejšie a cieľavedomé riadenie aktivít Zoskupenia. Umožňuje koordináciu spolupráce na poľskej a slovenskej strane hranice. Posilňuje operačné schopnosti EZÚS TATRY a vďaka tomu aj poľsko-slovenskú spoluprácu v dlhobehovej perspektíve 2014 – 2020. Bude predovšetkým slúžiť samosprávam z oboch strán hranice ako nástroj, ktorý uľahčí realizáciu spoločných cezhraničných projektov v rokoch 2014 – 2020. Preto bolo dôležitým prvkom práce pri stratégii zapojenie do jej budovania širokej skupiny poľských a slovenských samospráv – členov Euroregiónu „Tatry“. Aktívne sa zúčastnili na konzultáciách, stretnutiach, anketovom výskume, nábere spoločných projektov. Tieto aktivity doplnené odbornými posudkami umožnili určiť strategické oblasti spolupráce, ciele a úlohy zohľadňujúce potreby samospráv poľsko-slovenského pohraničia. Prezentujeme ich v tejto publikácii.

Práce spojené s prípravou **Poľsko-slovenskej stratégie činnosti Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TATRY na roky 2014 – 2020** realizoval Zväzok Euroregión „Tatry“ za spolupráce so Združením Región „Tatry“ v rámci mikroprojektu spolufinancovaného z Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007 – 2013.

VIZIA

EZÚS TATRY ako inovačný a účinný nástroj na realizáciu poľsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce.

MISIA

Využitie potenciálu EZÚS TATRY – príležitosťou ďalšieho rozvoja poľsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce Euroregiónu „Tatry“.

I. STRATEGICKÁ OBLASŤ SPOLUPRÁCE Spoločné kultúrne a prírodné dedičstvo

Strategický cieľ:

Zachovanie a podporovanie neopakovateľného kultúrneho a prírodného dedičstva v poľsko-slovenskej oblasti pôsobenia EZÚS TATRY

Konkrétne ciele

- Využitie multikultúrnosti poľsko-slovenského pohraničia na jeho intenzívnejšiu a integrovanjšiu propagáciu a budovanie spoločných turistických produktov
- Rozvoj turistickej infraštruktúry spojenej s kultúrnym a prírodným dedičstvom pohraničia
- Zachovanie unikátnych kultúrnych hodnôt vytvorených v priebehu stáročí vplyvom rôznych kultúr
- Ochrana prírodných zdrojov poľsko-slovenského pohraničia a podpora ich racionálneho využívania

Kľúčové aktivity:

- výstavba a modernizácia cyklotrás na poľsko-slovenskom pohraničí:
  - pokračovanie v realizácii Historicko-kultúrno-prírodnej cesty okolo Tatier: II. etapa – dokončenie poľského úseku cesty od Nowého Targu po hraničný priechod v Nedeci – Lysej nad Dunajcom, výstavba ďalších úsekov na slovenskej strane, o. i. Žiar – Smrečany – Liptovský Mikuláš –Liptovský Trnovec, Huncovce – Veľká Lomnica – Poprad – Matejovce, Červený Kláštor – Sp. Stará Ves, Tatranská Lomnica – Tatranská Kotlina, Tatranská Kotlina – Ždiar – Podspády, Spišská Belá – Kežmarok), atď.
  - výstavba tematických okruhov prepojených s cestou okolo Tatier (napr. chocholovská trasa, trasa po vrchoch, okruh dedičstva Czar-ného Dunajca, cisterciánska cesta, lopusznianska cesta, spišský okruh, okruh svahy Gorcov),
  - cyklistické chodníky na Orave, Spiši, Liptove, Podhalí, v Pieninách, v sandeckej a limanovskej oblasti, Tatranská cyklomagistrála, atď.
  - tematické cyklistické cesty, napr. kúpeľná cesta, atď.
- vytýčenie, výstavba a propagácia cezhraničných turistických chodníkov
- výstavba a modernizácia infraštruktúry cestovného ruchu okolo existujúcich a vznikajúcich cezhraničných turistických chodníkov – cyklistic-kých, bežeckých, peších, bežkárskech, náučných, tematických chodníkov a trás (infobody, miesta na odpočinok a rekreáciu, vyhliadkové body a pod.), napríklad prispôbenie budovy železničnej stanice v Nowom Targu zo začiatku 20. stor. na účely interaktívneho informa-čného centra o kultúrnych, historických a prírodných hodnotách pohraničia
- prispôbenie bývalých budov hraničnej polície na potreby cezhraničných informačných a propagačných centier cestovného ruchu (vytvorenie siete centier/informačných bodov na území EZUS)
- spoločné aktivity poľských a slovenských inštitúcií v oblasti rekonštrukcie kultúrnych pamiatok, pamiatkových objektov nachádzajúcich sa pozdĺž cezhraničných turistických trás,
- spoločné poľsko-slovenské projekty na zlepšenie dostupnosti pamiatok a zbierok umenia využitím moderných foriem komunikácie – digitalizácia zbierok a ich sprístupňovanie pomocou mobilných aplikácií aj internetových portálov,
- spoločná propagácia a šírenie kultúrneho dedičstva realizovaná integrovaným spôsobom – pokračovanie v projekte Stretnutie siedmich kultúr poľsko-slovenského pohraničia,
- organizovanie spoločných poľsko-slovenských podujatí zameraných na propagáciu hodnôt pohraničia,
- vytváranie prepojených informačných systémov pre turistov, zosúladenie značiek, spoločné mobilné aplikácie, informátory, mapy, sprievodcovia, internetové portály,
- tvorenie a propagácia spoločných turistických služieb, organizácia turistických veľtrhov, návštev, školení, integrované cezhraničné informačné a propagačné kampane s využitím viacjazyčných publikácií, moderných komunikačných prostriedkov, internetu,
- spoločné aktivity v prospech zachovania a ochrany prírodného dedičstva.

II. STRATEGICKÁ OBLASŤ SPOLUPRÁCE

Komunikačná dostupnosť územia okolo Tatier

Strategický cieľ

Zlepšenie a zvýšenie komunikačnej dostupnosti oblasti pôsobenia EZÚS TATRY

Konkrétne ciele

- Skvalitnenie dopravy na pohraničí,
- Zepšenie priamych komunikačných a dopravných spojov,
- Zvýšenie mobility obyvateľov a turistov,
- Zintenzívnenie využitia e-technológií v komunikácii s verejnosťou.

Kľúčové aktivity

- modernizácia a výstavba miestnych komunikácií cezhraničného charakteru, ktoré sa nachádzajú v priamej blízkosti hranice a sú dôle-žitú, pretože prepájajú cestné siete na oboch stranách hranice,
- vypracovanie plánu organizácie integrovaného systému spoločných poľsko-slovenských spojov verejnej dopravy,

- zjednodušenie a modernizácia prístupu k informáciám o cestovných poriadkoch a spojoch verejnej dopravy zavedením spoločných riešení, uplatňovaných na oboch stranách hranice, využívanie IT technológií, poskytovanie informácií vo forme máp, letákov, sprievodcov, informátorov, tabúl, aplikácií, informácií na internete,
- podpora vytvárania multimodálnych spojov v oblasti verejnej osobnej dopravy, vrátane výstavby parkovísk typu „P+R“,
- vypracovanie systému a analýza možností sprevádzkovania dopravných spojov, cestovné poriadky,
- spoločné plánovanie a riadenie služieb spojených s verejnou dopravou,
- podpora sprevádzkovania cezhraničných spojov verejnej dopravy,
- snaha o čoraz širšie využívanie e-technológií a moderných foriem komunikácie.

III. STRATEGICKÁ OBLASŤ SPOLUPRÁCE Cezhraničné vzdelávanie

Strategický cieľ

Rozvoj cezhraničného vzdelávania ako činiteľa podporujúceho socio-ekonomický rozvoj oblasti pôsobenia EZÚS TATRY

Konkrétne ciele

- Zvyšovanie odborných kvalifikácií zamestnancov poľských a slovenských verejných inštitúcií a samosprávy,
- Rozvíjanie kompetencií vyhľadávaných na trhu práce v regióne,
- Aktivácia žiakov a učiteľov poľských a slovenských škôl a vysokých škôl za účelom realizácie spoločných vzdelávacích projektov,
- Rozvoj cezhraničnej spolupráce medzi strednými školami, vzdelávacími inštitúciami a inštitúciami, ktoré pôsobia na trhu práce.

Kľúčové aktivity:

- profesijné zdokonaľovanie zamestnancov samosprávy, učiteľov, zamestnancov kultúrnych a vzdelávacích zariadení, inštitúcií umenia, sprievodcov, pracovníkov turistických informačných centier, pracovníkov národných parkov a chránených krajinných oblastí, vedeckých stredísk, mimovládnych organizácií – organizácia pracovnej praxe v inštitúciách na druhej strane hranice, výmena zamestnancov, spoločné kurzy a profesionálne školenia, výučba slovenčiny a poľštiny, študijné návštevy,
- posilňovanie potenciálu zložiek záchranných služieb v cezhraničnej oblasti prostredníctvom školení, spoločných školiacich programov, programov poskytovania pomoci a boja proti rizikám, výmeny skúseností, spoločných akcií – aktivity zamerané na budovanie spoločného systému záchrannej služby,
- spoločné vzdelávacie akcie týkajúce sa ochrany kultúrneho a prírodného dedičstva, prevencií rizík medzi obyvateľmi pohraničia, najmä deťmi a mládežou,
- vypracovanie spoločných programov školení a vzdelávania pracovníkov verejných inštitúcií na poľsko-slovenskom pohraničí, pre nich určených kurzov a postgraduálneho štúdia,
- organizovanie a realizácia školení a kurzov, o. i. v oblasti znalosti právnych podmienok, administratívnych postupov, výučby jazyka,
- spoločné vzdelávacie iniciatívy zamerané na mládež a týkajúce sa kultúrneho a prírodného dedičstva, dejín, ochrany životného prostredia, športu,
- spoločné analýzy a implementácia vzdelávacej ponuky zodpovedajúcej potrebám trhu práce,
- programy výmeny skúseností, vedomostí a zručností pre žiakov a učiteľov stredných škôl, odborných učilišť a vysokých škôl,
- tvorba systémov informácie o ponuke týkajúcej sa vzdelávania a odbornej prípravy na oboch stranách hranice.

IV. STRATEGICKÁ OBLASŤ SPOLUPRÁCE Cezhraničné partnerstvá

Strategický cieľ:

Rozšírenie a posilnenie cezhraničných partnerstiev poľských a slovenských samospráv, inštitúcií a mimovládnych organizácií pôsobiacich na území EZÚS TATRY

Konkrétne ciele:

- Propagácia, budovanie a rozvoj udržateľných vysokokvalitných cezhraničných partnerstiev
- Aktivácia partnerskej spolupráce poľských a slovenských subjektov
- Zdokonaľovanie štruktúr a rozvoj udržateľných foriem cezhraničnej spolupráce
- Zintenzívnenie účasti poľských a slovenských subjektov na realizácii programov Európskej územnej spolupráce a iných programov

Kľúčové aktivity:

- vytváranie sietí spolupráce samospráv, inštitúcií a mimovládnych organizácií z poľsko-slovenského pohraničia, napr. sieť miest Euro-regiónu „Tatry“,
- podpora vytvárania klastrov – sietí, organizácií združujúcich poľské a slovenské subjekty z rôznych odvetví z prichraničnej oblasti z Poľska a Slovenska,
- spoločné aktivity poľských a slovenských inštitúcií o. i. vo sfére kultúrneho a prírodného dedičstva, cestovného ruchu, vzdelávania, ekonomiky, trhu práce,
- propagácia správnej praxe a udržateľných výsledkov cezhraničnej spolupráce,
- posilňovanie spolupráce záchranných služieb,
- podpora medzisektorovej spolupráce,
- podpora miestnych iniciatív a účasti mimovládnych organizácií na poľsko-slovenských projektoch,
- spoločné konferencie, workshopy, školenia, študijné návštevy týkajúce sa výmeny skúseností, transferu poznatkov, prípravy spoločných projektov,
- príprava a realizácia projektov v spolupráci s inými EZÚS.

ENGLISH SUMMARY

In April of 2010 at the Center for Polish-Slovak Cooperation in Nowy Targ, the founding fathers of the Euroregion Tatry met to talk about the beginnings of our association and its 15 years of activity. We published an in-depth report of those discussions in the Polish-Slovak Borderlands annual. No sooner had we looked around than five years passed, and here we are celebrating 20 years of the Euroregion Tatry. Let's take a moment to reflect on the accomplishments that we're celebrating. Let's consider our expectations as we enter this new phase of the activity of the Euroregion Tatry, especially those associated with the creation of the European Grouping of Territorial Cooperation TATRY and the new Program for Cross-Border Cooperation PL-SK 2014-2020. A lot can be said about that, and can be said in as many different ways as the cross-border cooperation of the Euroregion Tatry is varied and multifaceted. A lot has already been said and written about it, not the least in the wide-ranging and inclusive publications of the Euroregion Tatry .

The past 20 years have brought many changes, many events, many new investments to the Polish-Slovak borderlands. Since 2004, Poland and Slovakia have been members of the European Union, and since the 21st of December 2007 there have been no barriers at their borders. Contacts between the inhabitants, institutions, and local governments of the borderlands are closer and closer. More and more mutual projects are being implemented. A large role in this has been played by the Euroregion Tatry and the essential work it does in initiating, supporting, preparing, implementing, and coordinating numerous projects in the areas of environmental protection, transport infrastructure, cultural heritage, tourism, and sport. These accomplishments of the Euroregion Tatry are the work of many people who, often working on a voluntary basis, have for years believed that the idea of crossborder cooperation can and will produce tangible results. The Euroregion Tatry has become an institution which is recognized and respected not only by local and regional authorities, but also by the powers that be in Warsaw and Bratislava. Not only is it recognized institutionally, but the Euroregion Tatry has also become a part of the group consciousness of the people of the region, on both sides of the Tatras. Today we look back at the past 20 years, and reflect on the most interesting events, the most important projects, the largest investments, and the material effects of the cooperation of our Polish and Slovak partners. The kaleidoscopic array of photos published here evoke memories of those events, although we are aware that they represent only a fraction of the total number of projects implemented and results achieved, the whole of which would be far too great to include in a publication of this size.

We not only look back, but also into the future at the prospects for 2014-2020, during which the office of the Euroregion Tatry in Nowy Targ will still be managing the implementation of Polish-Slovak microprojects as the Lead Partner in an umbrella program together with the Žilina and Prešov Higher Territorial Units. These microprojects, which bring the people and institutions of the borderlands together in a real way and are a training ground for the implementation and accounting of crossborder projects, are also the foundation for the preparation of larger projects. Thanks to management and dissemination of funds from subsequent cross-border cooperation programs by the Euroregion Tatry, since 1999 our beneficiaries have implemented 266 small projects and have received more than five million euros of financing. In the coming program to be administered by the Euroregion Tatry, there will be a further five million euros available for them.

We have devoted a great deal of time to the building and improvement of cooperative structures, attentively monitoring the actions of other borderland regions, and especially the official statements and work of European institutions leading to the development of a new and innovative legal instrument, the European Grouping of Territorial Cooperation (EGTC), which will enhance crossborder cooperation. Already in April 2009 at the 15th Congress of the Euroregion Tatry, the desire was expressed to transform the Euroregion and create a new EGTC. We begin the 20th Congress with that desire fulfilled, the Polish Euroregion Tatry Association and Slovak Region Tatry Association having created a new entity for cooperation, the European Grouping of Territorial Cooperation TATRY, in August of 2013. The creation of the EGTC TATRY is a new opportunity for the Euroregion and local governments of the region for even better and more effective implementation of projects as part of the new Crossborder Cooperation Program PL-SK 2014-2020, and widens its range of possibilities. In order to further strengthen and coordinate the activity of this new entity in the effective implementation of its goals, the founders of the EGTC TATRY have created a strategy for the years 2014 to 2020. This strategy has been worked out as part of the Euroregion Tatry's own microproject in partnership with the Association Euroregion Tatry, co-financed by the Republic of Poland – Slovak Republic Crossborder Cooperation Program for 2007-2013. In this publication, we present the main strategic goals of the EGTC TATRY, which we expect to become an innovative and effective instrument for the implementation of Polish-Slovak cross-border cooperation. In addition, we would like to express our thanks to Ms Agnieszka Pyzowska - director of the EGTC TATRY and our legal expert, Professor Kazimierz Jóskowiak, for their consultation.

*Antoni Nowak
Director of the office of the Euroregion "Tatry" Association*

Związek Euroregion „Tatry”
34-400 Nowy Targ, ul. Sobieskiego 2
www.euroregion-tatry.eu

PL-SK
2007-2013

... partnerstwo dla empylnego rozwoju ...

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

ISBN 978-83-939249-0-5